

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Hösten 2012

Lärarytbildningen

”Ska jag vara helt sann i mig själv så skulle jag skita i det!”

-

En kvalitativ studie om politikernas och lärares
attityder till betyg i ordning och uppförande

Författare
Albin M. Hartsner
Niklas Larsson

Handledare
Vanja Lozic

www.hkr.se

”Ska jag vara helt sann i mig själv så skulle jag skita i det!”

- En studie om politikers och lärares attityder till ett betyg i ordning och uppförande

Författare

Albin M. Hartsner

Niklas Larsson

Handledare

Vanja Lozic

Abstract

Syftet med studien är att undersöka lärares och politikers attityder kring disciplinär bedömning i skolan, samt hur de ser på ett eventuellt införande av ordningsbetyg. Foucaults teorier om makt och kunskap ligger som utgångspunkt för studien och den undersökningsmetod som använts är semistrukturerade personliga intervjuer. Sju aktiva lärare från de årskurser då betyg ska sättas, det vill säga årskurs sex på grundskolan till sista året på gymnasieskolan, har intervjuats. Även en diskursanalys görs av politiska dokument, i form av motioner samt av materialet från intervjuerna. De forskningsfrågor vi utgick från är följande:

- Hur behandlas frågan om ordning och uppförande i de politiska motionerna?
- Hur ser aktiva lärare på ordning och uppförande i skolan?
- Hur ställer sig aktiva lärare till ett eventuellt införande av ordningsomdöme och betyg i ordning och uppförande?

Samtliga politiker i de motioner som granskats är överens om att problem angående ordning och uppförande finns i skolan, vilket även stöds av tidigare forskning och respondenterna. Synen på hur problemen med ordning i skolan ska hanteras skiljer sig mellan olika politiska partier men även mellan politiker och lärare. Olika förslag på hur ordning ska hanteras lyfts fram både bland politiker och lärare. Den attityd som är mest påtaglig hos lärarna är att de inte vill ha ett ordningsbetyg, utan påpekar att det personliga mötet och relationen med eleven är viktigast för att skapa ordning och trivsel i skolan.

Nyckelord: Skola – Ordningsbetyg – Ordningsomdöme – Ordning – Uppförande

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
1.2 Avgränsningar	7
1.3 Disposition	7
2 Forskningsläge	9
2.1 Betyg i ordning och uppförande - en historisk bakgrund	9
2.2 Olika former av makt i skolan	12
2.3 Den politiska debatten.....	14
2.4 Det tysta ordningsbetyget	15
3 Teoretiskt perspektiv och metod.....	19
3.1 Vetenskapligt synsätt och analytiska utgångspunkter.....	19
3.2 Metod	22
3.2.1 Förarbete, urval och undersökningsgrupp.....	22
3.2.2 Empiriskt material.....	24
3.2.3 Genomförande av intervjuer	25
3.2.4 Bearbetning av materialet	26
3.3 Etiska överväganden	28
4 Tolkning av resultat	29
4.1 Politiska motioner	29
4.1.1 Normskapande beteende	29
4.1.2 Motverkande av kränkande beteende.....	31
4.1.3 Kunskapsfrämjande.....	32
4.1.4 Kritik mot betyg i ordning och uppförande	33
4.2 Lärarna	35
4.2.1 Lärarnas syn på ordning och disciplin	35
4.2.2 Attityder till ett eventuellt införande av ordningsbetyg.....	39
4.2.3 Alternativa ordningsmetoder	42
5 Avslutande diskussion	46
5.1 Förslag på vidare forskning	49
Källförteckning	50
Bilagor.....	57

1 Inledning

”Regeringen har fattat beslut om att olovlig frånvaro ska föras in i betygen på grundskolan”.¹ Detta beslut har godkänts av Skolverket och Skolinspektionen vilket betyder att elevernas ogiltiga frånvaro ska dokumenteras och redovisas i terminsbetygen.² Elevernas ogiltiga frånvaro ska synas i betyget från höstterminen 2012 gällande elever i årskurs sex på grundskolan till tredje året på gymnasieskolan.³ Dock ska dessa noteringar angående ogiltig frånvaro inte synas i elevernas slutbetyg.⁴

De partier som arbetat för införandet av detta förslag är bland annat Kristdemokraterna. Partiet vill att elevens ogiltiga frånvaro ska skrivas in i terminsbetyget och att skriftliga omdömen ska innehålla information om elevens uppträdande och engagemang i skolan.⁵ Kristdemokraterna är inte ensamma om att vilja återinföra så kallade omdömesbetyg. Även Folkpartiet har under en längre tid arbetat för att återinföra ett slags modernt ordningsomdöme.⁶ År 2006 ville Folkpartiet införa ordningsomdöme i skolan med anledningen att våldet mot lärare, bristande arbetsro på lektionerna samt skolk, stök och mobbing hade ökat enligt dem.⁷ Folkpartiet hade samma år tio förslag för en tryggare och bättre skola. Några av dessa förslag har idag genomförts. Bland annat att störande och farliga föremål får beslagtas, störande elever får utvisas ur klassrummet och att ogiltig frånvaro ska skrivas in i betygen.⁸ Det verkar som att skolan kan komma närmare ett införande av betyg i ordning och uppförande.

Under den senaste VFU-perioden i vår lärarutbildning kom detta ämne att diskuteras av skolans rektor och skolans aktiva lärare på en konferens. Åsikterna kring ordningsomdöme i skolans värld var många och ett engagemang för ämnet syntes både hos lärarna och hos rektorn. Vid enskilt samtal med rektorn visades ett stort

¹ Regeringen, 2011

² Riksdagen, 2010

³ När en elev utan giltigt skäl uteblir från skolans obligatoriska verksamhet klassas det som ogiltig frånvaro. För mer information se Bilaga 1, Begreppslista

⁴ Riksdagen, 2010, Riksdagen 2011

⁵ Kristdemokraterna, 2011

⁶ Eleverna får omdöme av läraren som talar om hur denna anser att eleven uppför sig. För mer information se Bilaga 1, Begreppslista

⁷ Folkpartiet, 2010

⁸ Folkpartiet, 2006

intresse från dennes sida om en undersökning om vad aktiva lärare anser om ett eventuellt införande av betyg i ordning och uppförande.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka vilka attityder aktiva lärare och politiker har till ordning och uppförande samt deras attityder till ett eventuellt införande av ett ordningsbetyg. Med utgångspunkt från uppsatsens syfte preciserades följande frågeställningar:

- Hur behandlas frågan om ordning och uppförande i de politiska motionerna?
- Hur ser aktiva lärare på ordning och uppförande i skolan och hur ställer sig de till ett eventuellt införande av betyg i ordning och uppförande?
- Vilka likheter och skillnader finns det mellan lärares och politikernas attityder till ett eventuellt införande av ordningsbetyg?

1.2 Avgränsningar

Denna undersökning har begränsats till att endast undersöka aktiva lärare som undervisar äldre barn och ungdomar, från årskurs sex på grundskolan till årskurs tre på gymnasiet. Detta med grund i att vi vill nå de aktiva lärarna som betygsätter. Elever i årskurs sex får betyg för första gången år 2012 och därmed blir lärare som undervisar i denna årskurs också inkluderade i studien.¹¹ Ingen hänsyn har tagits till respondenternas ålder, kön eller utbildning i sökandet, det viktiga var att lärarna var aktiva, satte betyg samt undervisade. Sökandet av politiska motioner gjordes genom Riksdagens hemsida, och endast de motioner som berörde denna studies ämne behandlades.

1.3 Disposition

I kapitel två behandlas tidigare forskning och inleds med en historisk bakgrund angående betyg i ordning och uppförande. Vidare behandlas forskning kring makt i skolan, den politiska debatten samt det tysta ordningsbetyget.

¹¹ Riksdagen, 2011

Kapitel tre behandlar inledningsvis Foucaults tankar om makt och kunskap följt av hur undersökningen utförts. Där efter beskrivs hur intervjuerna utförts och även hur det empiriska materialet har behandlats. Avslutningsvis diskuteras de etiska övervägande som gjorts för uppsatsen.

I kapitel fyra behandlas det insamlade materialet från de politiska motionerna och intervjuerna diskursivt. Teman har utlästs utifrån Foucaults teorier och resultaten från motionerna har delats in i fem kategorier. Resultatet av lärarnas svar har delats in i tre kategorier.

Det femte kapitlet inleds med en repetition av uppsatsens frågeställningar, vilket följs av en diskussion mellan de olika politikernas och de intervjuade lärarnas syn på ordning och attityder till ett eventuellt införande av betyg i ordning och uppförande. Förslag på fortsatt forskning och en metoddiskussion beskrivs och avslutningsvis finns de bilagor som är anslutna till uppsatsen följda av en källförteckning.

2 Forskningsläge

I följande kapitel ges inledningsvis en historisk bakgrund av betyg i ordning och uppförande, följt av ett delkapitel som behandlar forskning om makt i skolan. Därefter framförs den tidigare forskning som gjorts beträffande den politiska debatten och avslutningsvis redogörs även forskning för det dolda ordningsbetyget.

2.1 Betyg i ordning och uppförande - en historisk bakgrund

Under 1600-talet var det fostran som var utbildningsinstitutionens huvudsakliga mål. Kyrkan som institution styrde och ansvarade för institutionen och prästerna bedrev fostran och undervisningen i kyrkans församlingshem.¹² Det var också under detta århundrade som ordningsbetyget började tas i bruk, och benämndes då testimonium.¹³ Detta intyg gavs till eleven av skolans ansvarige efter avslutad utbildning. Kristendomsundervisningen hade stort inflytande över skolan under 1600-talet och 1686 års kyrkolag fastslog att kyrkoherden skulle hålla katekesförhör och förhör innan högmässan.¹⁴ Om eleven uteblev eller misslyckades skulle föräldrarna till eleven bestraffas med böter, vilket gjordes trots att det under 1600-talet inte var allmän skolplikt.¹⁵

Övervakning av eleverna specificeras och blir en del av det pedagogiska förhållandet mellan lärare och elev. Lärarna fick hjälp av befattningshavare som hade till uppgift att dela ut bläck och papper men även att observera och dokumentera när eleverna lämnade sina bänkar, pratade eller uppförde sig illa. Vidare fanns det även så kallat varnare och visitatorer i församlingsskolan. Varnarna kontrollerade om det pratades under läxläsningen och visitatorerna gjorde hembesök där denna förhörde sig med anhöriga till eleven som varit frånvarande alternativt misskött sig i skolan. Befattningshavarna hade i uppgift att se till att eleverna skötte sig när de var i skolan och övervakningen hade en stor funktion i undervisningen.¹⁶ I slutet av 1700-talet beslutades det att läsundervisningen skulle kliva åt sidan och läsundervisningen skulle

¹² Richardson, 2004 s. 31-40

¹³ För mer information om Ordningsbetyg och Testimonium se Bilaga 1.

¹⁴ Katekes är en text inom kristendomen som prästerna använde sig av när kyrkan styrde skolan, katekesen användes som en lärobok. Katekesförhöret kan liknas med ett förhör som kyrkoherden höll i. Se bilaga 1, Begreppslista

¹⁵ Richardson, 2004 s. 31-40

¹⁶ Foucault, 2001 s. 206

endast bedrivs i samband med den kristna fostran.¹⁷

1820 infördes en ny betygsskala där lärarna bedömde eleverna i ordning och uppförande med hjälp av graderingarna A till D. Testimonium som begrepp ersattes samtidigt med betyg. Det som bedömdes var elevernas egenskaper, deras moral samt det uppförande eleverna visade upp i skolan. Betygsskalan såg ut på följande sätt: A: Stadgade seder och berömligt uppförande, B: Jämnt och stadgat uppförande, C: Oklanderligt uppförande, D: Lättsinnigt och ostadigt uppförande.¹⁸

Värt att notera är även att barnen betygsattes ”i avseende på bärning” som Nilsson tar upp i sin bok 1977 *Bakom betygen*. Eleverna blev indelade och betygsatta efter deras klassförutsättningar samt deras bakgrund. Betygsskalan var densamma som för ordning och uppförande. Betygen och motiveringen följer här: A: förmögen, B: behållen, C: behövande, D: fattig.¹⁹

Folkskolestadgan instiftades år 1842 och undervisningen handlade då om att uppfostra. Barnet skulle lära sig lydnad och respekt gentemot kyrkan, arbetsgivaren och staten. Luthers lilla katekes var läromedlet skolan utgick ifrån och dagarna i folkskolan hade bland annat som innehåll marscher, rörelsescheman och strikta militärliknande regler. Barnen fick tidigt lära sig vad disciplin var och hur de skulle bete sig i och utanför skolan och disciplin användes både som medel och mål i folkskolans verksamheter. Som medel utnyttjades disciplinen i de stora klasserna för att upprätthålla ett arbetsklimat och som mål utnyttjades disciplin för att fostra eleverna att bli goda medborgare. För att upprätthålla disciplinen i skolan var äga ett vanligt hjälpmedel som bestraffning när eleverna inte uppförde sig.²⁰ Sedan mitten av 1800-talet har företeelsen med den känslösamma ägan problematiserats. Detta hade länge setts som oundvikligt men problemet för lärarna var att elevernas känslor kunde ta över och på så sätt var det svårt för läraren att kontrollera bestraffandets svårighetsgrad.²¹

¹⁷ Richardson, 2004 s. 41-49

¹⁸ Nilsson, 1977 s. 16

¹⁹ Ibid, s. 16

²⁰ Edgren, 2011 s. 104-108

²¹ Landahl, 2006 s. 109

Lärarauktoriteten var tryggt förankrad i det tidiga 1900-talets statliga regelverk med detaljerande föreskrifter för elevernas uppträdande. Det var skolan tillsammans med läraren som bestämde vad som var rätt respektive fel i varierande moraliska frågor. Det fanns tydliga föreskrifter om hur stökiga elever skulle bestraffas.²² Eleverna blev betygsatta efter deras mentala och psykiska egenskaper och detta var något som påverkade elevernas uppförande i skolan.²³ Betyget i ordning och uppförande var en bedömning om elevens personliga egenskaper till skillnad från betyget i andra ämnen där det handlade om att erhålla kunskap.²⁴ Lärarnas betygsättning delades in i två kriterier, officiella och personliga. De officiella kriterierna var läroplaner, skollagar och skolans studiemetod. De personliga kriterierna handlade om hur läraren tolkade vad som angås som bra kunskap och dessa kriterier påverkades av lärarens uppfostran, utbildning och sociala bakgrund. Betyget i ordning och uppförande ansågs därför orättvist då lärarna hade olika bakgrund och olika sätt att se på vad ett gott uppförande var. Dock kunde de använda sig av betygsskalan men även detta blev en tolkningsfråga om vad ett gott uppförande var.²⁵ Orättvisan och svårigheterna med betygen ledde till att betyget gjordes om från flit och ordningsbetyg till endast ett ordningsbetyg. Detta skulle underlätta den rättvisa bedömningen om elevernas uppförande i skolmiljön. Även det nya betyget ansågs som problematiskt då betygsskalan endast var två steg medan de gamla hade fyra. Läroverksstadgan hade tidigare slagit fast att om elever fick det lägsta betyget skulle föräldrarna inte ha någon möjlighet att sänka terminsavgiften. Detta blev tvivelaktigt och kritiken mot detta ledde till att ett nytt betygssteg infördes. Med tre betygssteg försvann både problemen och kritiken och lärarna ansåg nu att det var lättare att sätta rättvisa betyg.²⁶

Sammanfattningsvis ansågs det av många problematiskt att sätta betyg på elever i ordning och uppförande, då det ofta var svårt att sätta rättvisa betyg. Att dela ut betyg i ordning och uppförande jämfördes i likhet med agan som ett sorts maktinstrument. Agaförbudet och betyg i ordning och uppförande i folkskolan började närma sig ett slut vid 1960-talet och ett av argument till att betyget skulle försvinna var att det

²² Johansson, 2006 s. 12

²³ Nilsson, 1977 s. 24

²⁴ Eklöf, 2011 s. 68

²⁵ Nilsson, 1977 s. 24-28

²⁶ Edgren, 2011 s. 11-12

fortfarande var svårt för lärarna att sätta rättvisa betyg.²⁷

Under 1960- och 1970-talen var oron i skolan stor och disciplinen i klassrummen var ofta bristande. I en utredning gjord av Skolans inre arbete (SIA) slogs det fast att bråk, skolk, vandalism och skoltrötthet blev allt vanligare. Detta skulle hanteras av en socialt mer engagerad skola där skolan skulle ta ett större ansvar för det som hände utanför ämnena i skolan. På så sätt fick läraren nya arbetsuppgifter som inte bara innefattade undervisning utan fick nu även agera som exempelvis rastvakt.²⁸

Agan och betyget i ordning och uppförande försvann helt under andra hälften av 1900-talet och ansågs som en stor förändring i skolverksamheten. Relationen mellan lärare och elev förändrades och även innebörden av att vara lärare reformerades. Omställningen för lärarna var stor, då de inte längre fick aga och betygsätta barnen efter deras dåliga uppförande. Betyget i ordning och uppförande togs helt bort 1970 och har sedan dess inte existerat i skolans verksamhet.²⁹

2.2 Olika former av makt i skolan

Lärarnas maktposition har sett olika ut under de senaste århundradena och det är framförallt i dagens skola denna position ser annorlunda ut. Sedan 1600-talet hade läraren makten i klassrummet och bestämde vilket beteende som skulle bestraffas eller uppmuntras. Disciplin var ett beteende som lärarna krävde av eleverna och saknades detta blev eleverna bestraffade. Uppförde sig någon elev på ett sätt som läraren inte accepterade visade läraren vilken makt denna hade genom att aga eleven.³⁰

Verksamheten i skolan skulle ge barnen en rättvis utbildning där de blev bestraffade vid dåligt uppförande och belönade vid goda prestationer och gott uppförande. Besträffning och belöning kunde utgöras offentligt inför andra elever eller avskilt från klassrummet. Ett straff som hörde till den offentliga bestraffningen var aga, vilket

²⁷ Landahl, 2006 s. 111-114

²⁸ Edgren, 2011 s. 114

²⁹ Landahl, 2006 s. 100

³⁰ Ibid, s. 103

skulle ske offentligt i klassrummet när barnet uppförde sig illa.³¹ Offentlig bestraffning i skolan ansågs inte bara var ett straff för den enskilde individen utan även för gruppen som fick bevittna händelsen. Agan som disciplinmedel styrde därmed inte bara den felande eleven mot förbättring utan den utgjorde en varning för de övriga skolbarnen. I dag finns det liknande disciplinerande metoder, som exempelvis när läraren beslagtar störande föremål eller tillrättavisar en elev muntligt inför klassen. Den bråkige eleven kunde påverka och förstöra andan och ordningen i klassrummet, men så länge den bråkiga eleven inte blev moraliskt påverkad av agan, exempelvis brast i gråt, medförde detta lugn och ordning i klassrummet.³² Lärare som använde sig av aga som bestraffning kunde lätt överdriva agan. Då läraren blev mer rasande för varje slag kunde denne inte kontrollera när agan borde upphört. Agan ansågs därför ofta bli hårdare än planerat och det blev svårt att anpassa straffet efter en straffskala. På så sätt blev straffet ofta oproportionerligt stort och därmed orättvist.³³ Foucault menar att skolan, precis som armén eller verkstaden, har sitt eget disciplineringsystem, där eleverna ska bli utbildade till ”underordnad”. Detta sker genom en uppsättning straff och normeringar vilket har till funktion att minska en elevs avsteg från skolans ordning.³⁴

Eleverna skulle vara införstådda med att läraren hade makten i klassrummet och de skulle uppföra sig efter dennes anvisningar. Lärarauktoriteten var tryggt förankrad i det tidiga 1900-talets statliga regelverk med detaljerande föreskrifter för elevernas uppträdande. Det var skolan tillsammans med läraren som bestämde vad som var rätt respektive fel i varierande moraliska frågor. Det fanns tydliga föreskrifter om hur stökiga elever skulle bestraffas.³⁵ Lärare under 1900-talet skulle ha vissa egenskaper, sträng och rättvis var två exempel och lärare har i efterhand förklarat att anledningen till att de valde läraryrket var att de fick möjlighet att bestämma samt vara stränga men rättvisa.³⁶

Anders Persson menar att makt kan ses som en handlingsproduktion, det vill säga en

³¹ Landahl, 2006 s. 103

³² Ibid, s. 104

³³ Ibid, s. 110

³⁴ Foucault, 2001 s. 208-210

³⁵ Johansson, 2006 s. 12

³⁶ Ladahl, 2006, s 103

individens kapacitet att producera en handling.³⁷ Vidare menar Persson att den obligatoriska skolplikten kan ses som en maktaspekt i sig. Eleverna har både en rättighet och en skyldighet som tvingar eleven till att vara fysiskt närvarande i skolan. Skolan har även den makten att bestämma att eleven ska infinna sig på skolan mellan vissa tider och detta anser Persson vara en tidsorganiserad maktutövning. Han menade att konsekvensen av den obligatoriska skolgången var bland annat att socialisera in eleverna i samhället.³⁸ Den människoförändrade makten syftade på fostran och omformningen av elevernas tänkande och handlande. Persson menade att detta gjordes för att eleverna skulle anpassa sig in i vuxenvärlden och dess normer.³⁹

Lärarens maktutövning i skolan sker idag främst genom att kontrollera elevernas betyg. Denna makt och auktoritet hos läraren är något som förändrats och försvagats under årens gång. En annan relation i maktutövningen kan enligt Landahl vara den mellan straff och motstånd. Förbudet mot agan skulle enligt många lärare vara en orsak till att disciplinen i klassrummen försämrades. Aga var ett medel som ansågs vara ett viktigt straff för att utöva lärarens auktoritet och makt. Denna ansågs förvisso sällan tillämpad av läraren men den sågs som ett verksamt hot om vem det var som hade makten i klassrummet.⁴⁰ Den makt läraren har i dagens skola är bland annat rätten att utvisa en elev från klassrummet och rätten att kräva att eleven lämnar ifrån sig sin mobiltelefon. Traditionellt sätt har straff varit starkt förknippat med lärarens disciplin och dess makt. Makten och straffen i skolans verksamhet spelar idag ingen central roll utan det är något som bara finns där på en betydligt mindre skala än förr.⁴¹

2.3 Den politiska debatten

Det påträffades en del undersökningar, främst C-uppsatser, i sökandet efter tidigare forskning som behandlar ordning och uppförande i den svenska skolan. Exempelvis tas det upp hur elever och lärare ser på ordning och uppförande, och vad lärare och rektorer har för syn på disciplin. Att hitta tidigare forskning som behandlar den politiska debatten angående omdöme eller betyg i ordning och uppförande var svårare att finna. Anledningen till detta kan ha många orsaker men vi tror att intresset för

³⁷ Persson, 2003, s 45

³⁸ Ibid, s. 47

³⁹ Ibid, s. 47-48

⁴⁰ Landahl, 2006 s. 125-126

⁴¹ Ibid, s. 127

frågan gör att andelen arbeten inom området kommer att öka framöver.

I Anna Forsells avhandling *Skolan som politiskt narrativ* undersökte hon hur den politiska debatten för en skola för alla såg ut under åren 1991-2002. Forsell menar att de ambitioner som beskrevs under 1990-talet gav intryck av ett misslyckande vid arbetet kring skolans värdegrund. Elever blev mer utsatta för kränkande behandling och arbetsmiljön i skolverksamheten försämrades alltmer. Forsell menar även på att lärarnas status har sjunkit samt att eleverna i skolan blir allt mer oroliga och mobbningen ökar. För att vända denna utveckling krävs det åtgärder och förbättringar för att oroligheten i skolan ska försvinna. I studien anser Forsell att politikerna har en så kallad världsbild från igår där de inte är tillräckligt mycket nytänkande och istället verkar de som att politikerna vill återgå till 1960-talets skolor och läroverk.⁴² Slutligen tycker Forsell att det som lade grunden för den nya skollagen var problem som karakteriserades under 1990-talet och inte det som anses som problem idag.

Politikerna borde ha en ökad medvetenhet om hur skolans roll i samhället framställs för att kunna bidra till en direkt och tydlig framtidsorientering. Politikerna borde också sätta sig in i skolan och undersöka vad lärarna anser vara problemen i skolverksamheten.⁴³ Därav behövs studier likt denna för att undersöka hur lärarna ser på ordning och uppförande, samt hur de ställer sig till ett eventuellt införande av betyg i ordning och uppförande.

2.4 Det tysta ordningsbetyget

I dagens betygssystem finns inte ett särskilt ordningsbetyg, däremot ska alla elever tilldelas ett skriftligt omdöme⁴⁴ varje termin i samtliga årskurser. Kravet på skriftliga omdömen infördes sommaren 2008 och de tidigare bestämmelserna om att omdömen inte fick vara liknande betyg togs bort.⁴⁵ Det skriftliga omdömet får efter sommaren 2008 lov att vara betygsliknande och ska lyfta fram kunskapsutvecklingen och eventuellt den sociala utvecklingen hos eleven. Huvudsyftet med ett skriftligt omdöme är att informera vårdnadshavare om elevens resultat samtidigt som det kan fungera som underlag för planläggning av fortsatt lärande samt att underlätta för

⁴² Forsell, 2011 s. 191

⁴³ Ibid, s. 192-193

⁴⁴ Det skriftliga omdömet ska hjälpa lärarna att redovisa elevers kunskapsutveckling. För mer information se Bilaga 1

⁴⁵ Skolverket, 2010

elevens förmåga till självbedömning. I omdömet ska även elevens frånvaro finnas med samt eventuellt annan information som kan vara befogat att förmedla till elevens vårdnadshavare.⁴⁶

Donald Broady menar i sin vetenskapliga text *Den dolda läroplanen* att det finns en dold läroplan som fostrar hur elever ska bete sig i skolan. Exempel på uppförandet kan vara att barnen ska lära sig arbetsrutiner och folkvett, att inte avbryta när en klasskamrat eller lärare pratar, komma i tid till lektionerna och hålla ingångna överenskommelser. Broady menar att den dolda läroplanen kan vara ett redskap för lärarna när de vill få upp synen på hur fostran går till i deras klassrum. Han menar även att den dolda läroplanen inte är särskilt dold i dagens skola då eleverna är införstådda med hur de bör agera när de är i skolan.⁴⁷ Det ansågs som en självklarhet att folkskollären hade en roll som innebar att denna skulle fostra eleverna, lära dem att hålla sig hela, rena, hut, hyfsning, gudsfruktan och respekt för ståndspersoner och överhet. Skolan idag har även den en fostrande roll och eleverna vet om hur de bör bete sig. Denna roll är idag inte lika tydlig och synlig som förr då det inte är lika självklart vilka regler som gäller i skolan. Skolorna har ofta egna regler på vad som gäller och detta är eleverna införstådda med.⁴⁸

Alli Klapp Lekholms artikel *Vad speglar betygen hos eleven?* behandlar betygens implicita funktioner, de så kallade dolda funktionerna som inte framkommer i styrdokumentet. Betyg har enligt Klapp Lekholm flera olika funktioner som är bland annat implicita och explicita. Explicita funktioner menas i den bemärkelsen att betyg kan fungera som urvalsinstrument, ge information till föräldrar, vårdnadshavare och elever om elevernas kunskaper. Betyg kan även motivera eleverna till fortsatt lärande och dessa funktioner står skrivna i styrdokument, läroplaner och kursplaner. De implicita funktionerna ett betyg kan ha är det dolda och outtalade, de funktioner som inte framkommer i styrdokumentet. Dessa dolda funktioner finns inom hela utbildningsorganisationen exempelvis i kommunikations- och interaktionsmönster. Det finns även inom de informella regler som gäller för elevernas uppförande och i de underförstådda kraven på det förhållningssätt eleven ska ha till kunskap för att få ett

⁴⁶ Pihlgren, 2011 s. 86

⁴⁷ Broady, 1981 s. 18-19

⁴⁸ Ibid, s. 24

visst betyg. Detta står i motsats till det uttalade syftet att betyg ska vara ett mått på elevernas kunskaper. Att betyg är endimensionella, att det endast mäter kunskap och att de ger ett rättvist och tillförlitligt mått på kunskap är enligt Klapp Lekholm inte helt korrekt. Betygen blir även ett mått på personliga egenskaper och attityder utifrån lärarens inställning och syn på eleverna. Flickor förklaras generellt vara mer förberedda när de kommer till skolan samt att de visar ett större intresse och motivation på lektionerna än vad pojkar gör, vilket ska vara en av förklaringarna till att flickor generellt får högre betyg än pojkar.⁴⁹

Den andra mars 2010 meddelade Skolverket genom ett pressmeddelande att det fanns stora brister i de skriftliga omdömena. Många av de skriftliga omdömena blandar samman elevernas inställning till skolan och beteende med elevernas prestationer. Trots att de skriftliga omdömena inte ska återspegla personliga egenskaper fanns elevernas personliga egenskaper med i bedömningen på många skolor i landet. Det som oftast framträder i omdömena är en bild av den önskvärda och ideala eleven som eleverna ska sträva mot.⁵⁰ Skolverket har 2011 gett ut material för att stödja hur betygssättning och omdömen ska genomföras för att ge en rättvis och likvärdig bedömning. I detta stöddokument poängteras vikten av att inte inkludera personliga egenskaper i betyg eller omdöme.

Att bedömningen är relevant innebär att den bedömer rätt förmågor utifrån styrdokumentens skrivningar och att den inte omfattar andra faktorer som beteende, personliga egenskaper eller lärarens egna övertygelser.⁵¹

I sin avhandling har Tholin analyserat tidigare kursplaner för att ta reda på hur bedömning och betygssättning ändrats under 1900-talet. När den svenska grundskolan infördes år 1962 var skolans uppgifter att både ge eleverna kunskaper och att lära dem vad som anses vara ett bra beteende. Elevernas uppförande och ordning styrdes mot ett vad som ansågs vara ett önskvärt beteende. Anvisningarna om betygssättningen var utförliga och liksom de vi har idag skulle bedömningen göras efter elevens kunskap där läraren inte får påverkas av elevens uppförande och ordning.⁵² Läraren

⁴⁹ Klapp Lekholm, 2009

⁵⁰ Skolverket, 2010

⁵¹ Skolverket, 2011 s. 27

⁵² Tholin, 2006 s. 69

ska betygsätta elevernas kunskaper med målen i kursplanerna som utgångspunkt. Det innebär att elevens närvaro, flit, ambition, läsläsning och lektionsarbete inte ska påverka betygen då det är målen läraren ska utgå ifrån. Ordningsfrågor, som att eleverna ska komma i tid till lektionerna och att rätt material ska vara medtagit får inte heller påverka betygssättningen. En strävan i skolan ska vara att försöka uppnå en god ordning i klassrummen, men elevernas betyg ska inte kunna bli påverkade på grund av deras beteende.⁵³

Tholins undersökning innehåller även frågor om betyg i ordning och uppförande, han ställde frågan *Får man sätta betyg i ordning och uppförande?* Svaret han fick från Skolverket var att betyg ska sättas med utgångspunkt i kursplanerna och betygskriterierna.⁵⁴ Tholin menar att Skolverkets svar var tydligt om vad som gäller och samtidigt kommer han fram till att lärarna i undersökningen tycker annorlunda i frågan. De skapar därför lokala mål och kriterier där elevernas uppförande och ordning vägs in. I skolornas lokala kursplaner stod det exempel som att eleverna skulle komma i tid och att rätt material skulle finnas medtaget. Argumenten för detta var främst att lärarna ville ha rimliga arbetsförhållanden och disciplinerade elever. I undersökningen kom Tholin även fram till att lärarna anser sig ha rätt att inkludera elevernas närvaro i betyget trots de regler Skolverket satt upp. Tholin menar att lärarna protesterar mot det målrelaterade betygssystemet som de inte tycker om. Lärarna vill istället använda uppförande och ordnings som ett maktmedel för att eleverna ska gå till skolan och uppföra sig efter de normer som finns på skolorna. Det är problematiskt att så pass många lärare inte accepterar Skolverkets regler och försöker kringgå dessa. Även en minoritet av politiker vill att man ska införa betyget som försvann i Lgr 69 i ordning och uppförande.⁵⁵

⁵³ Tholin, 2006 s. 173

⁵⁴ Ibid, s. 174

⁵⁵ Ibid, s. 174-175

3 Teoretiskt perspektiv och metod

Kapitel tre inleds med val av vetenskapligt synsätt följt av metod där det diskuteras hur undersökningen gått till, hur det insamlade empiriska materialet blivit behandlat och vilka etiska ställningstagande som gjorts.

Denna studie baseras på bland annat analyser av politiska dokument i form av motioner till Riksdagen utförda av Folkpartiet, Kristdemokraterna, Socialdemokraterna, Moderaterna samt Miljöpartiet. Det har även gjorts individuella intervjuer med aktiva lärare. Diskursanalys har använts för att bearbeta materialet och till skillnad från samtalsanalysen är diskursanalysen ett synsätt som kan tillämpas på andra kommunikationsformer än bara samtalande. ”Diskursanalys kan även tillämpas på texter (till exempel tidningsartiklar) och är på så sätt en mer flexibel metod än samtalsanalysen.”⁵⁶ Utgångspunkten i diskursanalys är att det inte finns någon verklighet, då verkligheten konstrueras av människor och av denna anledning finns det flera subjektiva sanningar och verkligheter, även om det finns dominerande normer och hegemonier.⁵⁷ Även om användningsområdena för diskursanalysen är många kan den inte appliceras på vilken teoretisk ram som helst, utan teori och metod är sammanlänkande.⁵⁸ Enligt Alvesson och Sköldberg är det inte metodiken som är avgörande för en god samhällsvetenskap, utan det är ontologi och epistemologi. Vid kvalitativ forskning hanteras ontologi och epistemologi ofta bättre än vid kvantitativ forskning och visar på mångtydligheten när det gäller tolkningsmöjligheterna samt hur forskarens konstruerar det som undersökts.⁵⁹

3.1 Vetenskapligt synsätt och analytiska utgångspunkter

I vår analys av empirin har vi utgått från den franske vetenskapsteoretikern och filosofen Michel Foucaults arbeten, eftersom hans verk och tankar om makt, disciplin och subjekt speglar de frågeställningar som ligger till grund för denna uppsats. Detta är av relevans för denna studie då ordning och uppförande samt betyg i detta har kopplingar till disciplinering. Då Foucault under sin aktiva tid som forskare bland annat publicerat en mångfald publikationer, gett många intervjuer och hållit flera tal

⁵⁶ Bryman, 2011 s. 474

⁵⁷ Alvesson och Sköldberg, 2008 s. 376

⁵⁸ Larsen, 2009 s. 102

⁵⁹ Alvesson och Sköldberg, 2008 s. 19

blev det irrelevant att tala om att ”använda sig av Foucault” som teoretisk referens. Istället kom några aspekter av hans arbete med relevans för denna studie att bli belysta.

Inom maktområdet belyser Michel Foucault maktens mikropolitik, hur människor pådrivs av institutioner som exempelvis skolor, fabriker och fängelser. Denna pådrivning sker genom att dressera kroppen på olika sätt (T.ex. Sitt stilla! Var lugna! Ät nyttigt!). Det handlar då om normalisering, att främja olika bestämda principer där individen vistas. Skolan är ett exempel på en institution där denna mikropolitik påträffas dagligen, då läraren bland annat har i uppgift att ”normalisera” eleverna till att bli demokratiska samhällsmedborgare, vilket även kan ses som ett ordningsskapande. För att dressera en kropp krävs kunskap menar Foucault, och han var en av de första som sammankopplade makt och kunskap. Kunskapen ska enligt Foucault ligga som grund för maktutövningen och maktutövningen ska i sin tur producera kunskap. Foucault menar, till skillnad från den marxistiska synen på makt, att makten inte sker på det stora planet, makrofysik, vilket staten använder sig av i till exempel befolkningskontroll.⁶⁰ Foucault analyserade alltså inte i klasstermer, utan snarare undvek detta då han ansåg att detta var oviktigt vid skapandet av sociala strukturer. Uppfattningen om vad och vem som särskiljs eller avskiljs, vad som anses vara normalt eller onormalt i utvecklingen i ett modernt samhälle är frågor som istället diskuteras av Foucault. De tre tematiska huvudelementen i Foucaults många verk, undersökningar och studier är historiskt skiftande relationer mellan *makt*, *kunskap* och *subjektivitet*.⁶¹

Det är med hjälp av begreppet ”leda” andra och uppföra sig inom möjlighetsfält som maktens specifika struktur stiftas. Foucault menar att makt i grunden handlar om styrning och att makt inte direkt handlar så mycket om konfrontationer mellan individer. Exempelvis har läraren i skolan en styrande roll där makt utövas både med och över eleverna. I vår studie belyser vi olika lärares syn på hur ordning och uppförande ska normaliseras bland eleverna. Under historiens gång har de politiska, ekonomiska och de så kallade reguljärt repressiva relationerna utgjort kroppen till en produktionskraft, och kroppen blir endast användbar när den är produktiv och

⁶⁰ Ritzer, 2011 s. 499; Alvesson och Sköldberg, 2008 s. 374, 380

⁶¹ Hermann, 2011 s. 85; Alvesson och Sköldberg, 2008 s.371, 373

underkastad. Denna underordning har bildats bland annat genom produktionsapparaternas utformning, att människan säljer sin arbetskraft och tid.⁶² I utvecklingen av de moderna staterna har maktutövning istället decentraliserats och människan ska formulera sina egna behov. I skolan förväntas exempelvis eleverna arbeta självständigt, flexibelt och med eget ansvarstagande. Maktutövning visar sig då igenom normering, reglering och sanktionering av människors beteende. Med detta som bakgrund skapades ett intresse om Foucaults tankar för vår undersökning när vi undersöker hur lärare ser på ordning och normalisering av elever i relation till skolan. Oavsett om det handlar om exempelvis fabriker, kloster, sjukhus, fängelser eller skolor är ändå de gemensamma kännetecknen enligt Foucault att man individualiserar, differentierar, jämför, homogeniserar, hierarkiserar och utestänger vissa individer.⁶³

Individualisering sker i skolan genom att inte endast rikta sig mot gruppen, utan även med försök att göra den enskilda individen bättre. Differentiering sker genom att inrikta insatsen på särskilda drag eller beteende hos individen som exempelvis att uppmuntra ett lugnt beteende. Jämförelser görs genom att utveckla standardiserade scheman som kan göra särskilda drag hos individen mätbara, exempelvis egenskaper och kunskap. Homogeniserar genom att ge eleverna samma grundläggande mål, som att försöka göra eleverna ordentliga och fogliga. Detta kräver olika insatser på olika individer. Hierarkiserar genom att exempelvis betygsätta och bedöma och på så vis rangordna individer. Utestänger genom att bestraffa ett visst beteende genom uteslutning, exempelvis genom att hänvisa en individ till specialklass. Detta är kännetecknen hos den moderna disciplinmakten och sammanstrålar enligt Foucault i principen om normalisering. Normaliseringsprincipen består i att främja samma bestämda principer för beteende hos individer i olika sammanhang.⁶⁴ Michel Foucault ser den disciplinära funktionen som en teknik för att bringa ordning i den mänskliga mångfalden.⁶⁵

Foucault drar paralleller mellan skolan och fängelset, som båda är institutioner där det råder samma maktmekanismer, även om skolan som institution anses mer

⁶² Foucault, 2001 s. xiv

⁶³ Foucault, 2001 s. 213-215; Hermann, 2011 s. 90

⁶⁴ Foucault, 2001 s. 213-215; Hermann, 2011 s. 90

⁶⁵ Foucault, 2001 s. 254

humaniserande. Maktmekanismerna utvecklar olika disciplineringsformer av strategier i syfte att normalisera människor genom att reglera och styra dessa.

På sätt och vis har makten att normalisera framtingat homogenitet, men den individualiserar genom att göra det möjligt att mäta avvikelserna, bestämma nivåerna, fastslå specialiteterna och dra nytta av olikheterna genom att anpassa dem efter varandra.⁶⁶

Den hierarkiska övervakningen samverkar med normaliseringsprocessen inom disciplineringsystemets utformning, och Foucault har utvecklat Benthams idé om panoptikon där människor dagligen blev övervakade. Syftet med panoptikon (ett slags inspektionshus placerat högt upp på ett torn med full utsikt över invånarna) var att skapa ett perfekt samhälle. Genom att invånarna var medvetna om att de kunde bli övervakade blev makten också synlig, men även kontrollerbar då invånarna aldrig visste när de iaktogs. I och med att invånarna var medvetna om att de kunde bli övervakade blev makten automatisk och behövde egentligen aldrig utövas och invånarna betedde sig som de förväntades bete sig.⁶⁷

3.2 Metod

I denna del beskrivs hur den här undersökningen har genomförts. Det framkommer vilka individer som deltagit i studien, hur urvalet gått till samt hur förarbetet inför insamlingen av det empiriska materialet har framskridit. Semistrukturerade intervjuer samt en diskursanalys av 13 politiska motioner användes som metoder och en förklaring till varför dessa metoder valdes framkommer också. Det framkommer även en beskrivning av hur genomförandet av intervjuerna gått till, en presentation av respondenterna samt hur bearbetningen av materialet utförts. Slutligen redovisas de etiska hänsynstaganden som gjorts.

3.2.1 Förarbete, urval och undersökningsgrupp

En provintervju utfördes på en person med liknande bakgrund och erfarenhet av respondenternas yrkesroll en vecka innan den första intervjun ägde rum. Anledningen

⁶⁶ Foucault, 2001 s. 215

⁶⁷ Ibid, s. 233-239

till att provintervjun ägde rum en vecka innan den egentliga undersökningen skedde, var för att tidsutrymme skulle finnas ifall intervjumallen skulle behöva revideras. Provintervjun genomfördes för att skapa en uppfattning, inför det egentliga intervjugenomförandet, om frågorna var tydligt utformade och heltäckande för undersökningens syfte och frågeställningar samt för att skapa en tidsuppfattning om hur lång tid en intervju kunde ta.⁶⁸

Urvalet gjordes genom en Internetsökning på geografiskt närliggande högstadie- och gymnasieskolor. På några av dessa hemsidor var rektorns kontaktuppgifter listade, i andra fall etablerades telefonkontakt med skolans växel, och vi blev därigenom kopplade till rektor eller biträdande rektor. Efter ett godkännande från rektorns tillhandahölls kontaktuppgifter till lärare som skulle sätta eller har satt betyg i någon årskurs. I ett av fallen valde rektorn att vidarebefordra missivet till samtliga lärare på skolan och på så sätt blev vi kontaktade av de lärare som var intresserade av att medverka i intervju.⁶⁹ De sju lärare som först visade intresse för undersökningen blev också de personer som utgjorde undersökningsgruppen.

Vid kontakt via e-post eller via telefon med de lärare som kunde tänka sig att medverka i undersökningen fick vi ett första godkännande för en intervju. Det slutgiltiga godkännandet skedde först när intervjun ägde rum. Respondenten fick då igen läsa missivet (som vi även e-postat ut i förväg) och via namnunderskrift bekräfta att han eller hon förstått vad undersökningen går ut på, vad den ska användas till samt vilka rättigheter han eller hon har under, i och/eller efter intervjun. Missivet utformades på det sätt att det enkelt skulle gå att utläsa undersökningens syfte och på ett tydligt sätt förklara genomförandet av intervjuerna. Innan intervjun inleddes gavs respondenterna ännu en kort förklaring om vilket syftet med uppsatsen var samt eventuella frågor angående konfidentialitet klargjordes.

Efter den sjunde intervjun ansåg vi att intervjumaterialet var mättat då svaren från respondenterna inte avvek nämnvärt från varandra. Då vi ansåg att intervjumaterialet från sju lärare skulle tillgodose behovet av information till studien fick de lärare som först svarat på förfrågan om ett deltagande också utgöra undersökningsgruppen.

⁶⁸ Patel och Davidson, 2003 s. 79

⁶⁹ Se bilaga 2, Missiv

Deltagarna i studien var aktiva lärare från årskurs sex på grundskolan till sista årskursen på gymnasiet, och var i åldrarna mellan 29 till 56. Av respondenterna var fyra män, och tre kvinnor.

3.2.2 Empiriskt material

Som undersökningsmetod för denna uppsats valdes, som Denscombe benämner det, semistrukturerade personliga intervjuer samt en analys av politiska motioner. Anledningen var att få ett djupare perspektiv på svaret snarare än ett bredare perspektiv, därav föll metodvalet på intervjuer och politiska motioner. Vid semistrukturerade intervjuer introduceras en lista med färdigställda frågor som ska behandlas, där frågornas ordningsföljd har en flexibilitet som gör att fokus ligger på att informanten tillåts utveckla öppna och utförliga svar.⁷⁰ Genom att använda öppet formulerade frågor som betonar värdet av personliga uppfattningar, har detta åstadkommit. En teknik som användes när intervjufrågorna till denna uppsats framställdes var vad Patel och Davidsson benämner omvänd tratt-teknik. Metoden innebär att intervjun inleds med specifika frågor om olika delaspekter, för att senare övergå till mer övergripande frågor. Detta tillvägagångssätt är lämpligt då individen som intervjuar önskar ta reda på respondentens inställning till området och inte förväntar sig att den person som ska svara på frågorna har en bestämd åsikt. Omvänd tratt-teknik hjälper därför respondenten att tänka igenom området och bilda sig en uppfattning medan intervjun pågår.⁷¹ Denscombe menar att intervjusituationen är en konstlad situation där inblandade blir mer formella, vilket också kan leda till att resultatet blir påverkat.⁷² Även om respondenterna upplevdes som trygga med både oss och situationen, skulle effekterna av intervjuns formalitet ändå påpekas. Då insamlingen av det empiriska materialet grundade sig på lärares enskilda syn blir också resultaten unika.

Vid insamlingen av de politiska dokumenten gjordes sökningar på Riksdagens hemsida under sökfunktionen belägen upp i högra hörnet.⁷³ Det gick även att göra en detaljerad sökning, och med hjälp utav att välja benämningen ”utbildningsutskottet”, ”fristående motion” samt välja tidsram från när motionerna var inskickade kunde en

⁷⁰ Denscombe, 2009 s. 234

⁷¹ Patel & Davidson, 2003 s. 74

⁷² Denscombe 2009, s. 231-268

⁷³ <http://www.riksdagen.se>

selektering ske på endast motioner riktade till utbildningsutskottet. Exempel på sökord var: ”betyg i ordning och uppförande”, ”trygghet i skolan”, ”arbetsro”, ”ordningsbetyg”, ”ordningsomdöme” och ”ordning”. De 13 motionerna med koppling till våra frågeställningar vi hittade var mellan tidsperioden år 1990 till 2007.

3.2.3 Genomförande av intervjuer

Genomförandet av de sju intervjuerna ägde rum i november 2012. Fem av sju respondenter var verksamma inom samma kommun. Sammanlagt undersöktes fyra olika skolor, vilket kan ha medfört att respondenternas individuella syn blivit präglad av de olika skolornas syn på ordning. Dock bör tilläggas att de olika lärarna hade olika infallsvinklar på frågorna. Inledningsvis inför varje intervju påpekades ännu en gång att deltagandet var helt frivillig, hur informationen behandlas, syftet med undersökningen samt försäkran om att respondenten var införstådd med innebörden av medverkan i undersökningen. Intervjuerna genomfördes i lugna och enskilda rum som lärarna själva föreslog. Vi var båda närvarande vid samtliga intervjuer. En av oss samtalade med respondenten under intervjun utifrån en i förväg framställd frågemall. Den andre ansvarade för tekniken och fick inflika med eventuella följdfrågor. Det som kunde påverka reliabiliteten var att vi turades om att leda intervjuerna, vi ledde till tre respektive fyra intervjuer var.

En färdig mall med frågor användes.⁷⁴ Denna frågemall användes vid samtliga intervjutillfällen och var öppen för anpassning allt eftersom intervjun framskred. Det som låg till grund för att frågemallen var utformad på detta sätt var för att respondentens svar skulle kunna bjuda in till följdfrågor. I den mån det lämpade sig ställdes följdfrågor, dock först efter att läraren reagerat på varje fråga. Två stycken mobiltelefoner användes som diktafoner för att dokumentera vad som sagt under intervjun. Anledningen till att det användes två mobiltelefoner för ljudupptagning var för skapa en försäkran om att tekniska problem inte skulle vara ett hinder för resultatet av undersökningen. En annan anledning till att resultaten av intervjuerna kunde ha blivit annorlunda är användandet av ljudupptagning vid intervjutillfällena. För vissa av de intervjuade kunde detta kanske ha upplevts stressande, och resultaten av intervjun blivit påverkat. I senare skede transkriberades ljudupptagningarna från

⁷⁴ Se bilaga 3, Intervjufrågor

intervjuerna, som pågick mellan 30 och 38 minuter, med syftet att återskapa det som sagt så korrekt som möjligt.

3.2.4 Bearbetning av materialet

Vi utgick från Vetenskapsrådets riktlinjer när vi behandlade den insamlade informationen från respondenterna. För att behålla lärarnas anonymitet valde vi att ge lärarna fiktiva namn. Syftet med detta var att läsaren enkelt skulle kunna följa vilken lärare som sagt vad. Lärarna kom endast att tillges ett fiktivt förnamn då vi enbart intervjuat en kategori (lärare) och därför ansåg vi det inte relevant att även ange ett efternamn. Namnen som används i uppsatsen kom att spegla vilka kön de intervjuade lärarna har.

Skolan är en del av elevernas socialisering och även den institution som vägleder eleverna i deras roll som demokratiska samhällsmedborgare, och därmed får skolan en uppfostrande roll. Vid bearbetningen av materialet har diskursanalys använts, både på materialet av intervjuerna samt från de politiska motionerna. Fokus i analysen ligger på lärarnas roll som en slags maktutövare både före och efter ett eventuellt införande av omdöme eller betyg i ordning och uppförande. Fokus ligger även på hur lärarna ser på disciplin i förhållande till eleverna samt hur lärarna anser eller tror att detta kan påverka elevernas kunskap och resultat i skolan, samt vilka fördelar och nackdelar de ser med detta och vilka alternativa metoder lärarna ser för att upprätthålla ordning i skolan. Här utgår vi från diskursanalys och Foucault definierar diskurs med följande citat:

Man kallar en mängd utsagor för [diskurs] i den mån de beror av samma diskursiva formation ... den består av ett begränsat antal utsagor för vilka man kan definiera en mängd av existensvillkor.⁷⁵

Enligt Foucault har de olika utsagorna i diskursen ett visst sätt att beskriva och framställa verkligheten, vilket också är det som utgör diskursen. Det sker endast representationer av sanningen, och det som undersöks är därmed endast

⁷⁵ Foucault, 1972 s. 133

representationer av utsagornas sanningar.⁷⁶ I vårt arbete avser vi att undersöka hur lärare och de olika politikerna framställer skolan och hur de legitimerar maktutövning.

I Foucaults senare teorier om makt sätts makten i fokus, och han menar att både makten och diskursen är något som inte tillhör exempelvis bestämda individer, staten eller grupper med speciella intressen. I det foucaultska perspektivet är makten spridd över olika sociala verksamheter, han menar att makten grundar diskurser, kunskap, kropp och subjekt. I denna undersökning ska diskursen om betyg i ordning och uppförande ligga till grund för analysen av maktutövning i skolan, men även hur eleverna genom disciplinering och normalisering ska uppfostras till att bli funktionella samhällsmedborgare. Makt och kunskap är två faktorer som utgår från varandra och exempel kan vara att fängelsesystemet inte kan tänkas utan psykiatri och kriminologi. Enligt Foucault är makt det som skapar vår sociala omvärld samt en faktor som gör att omvärlden ser ut på ett visst sätt, makt är därför både produktivt och begränsande.⁷⁷ Diskurser bidrar enligt Foucault till att skapa de subjekt vi representerar och de objekt vi vet något om och i denna studie ska eleven ses som ett diskursivt objekt.⁷⁸

Det är först när flera utsagor läggs samman som diskursteorin kommer till sin rätt. Ju fler utsagor som infogas i analysen desto tydligare blir tecknens karaktär och det blir då möjligt att se hur utsagorna formas till diskurser. Av denna anledning vill vi undersöka både partiets och lärares syn på ordning och uppförande. Innehållet i de olika politiska motionerna som behandlar ämnet och de intervjuades skildringar av sina erfarenheter inom ämnet avkodas med hjälp av metodologiska och teoretiska redskap som vi använder oss av. Med hjälp av detta kan vi urskilja de diskurser som genomsyrar de intervjuade personernas och de politiska motionernas tolkningar av verkligheten. I och med detta kommer studien av materialet att föras på en låg abstraktionsnivå.

Resultaten, analyserna samt forskningsbakgrunden i denna uppsats har, med tanke på att forskaren är en produkt av en kontextuell verklighet, en subjektiv prägel. Forskaren är en produkt av en kontextuell verklighet och är således inte en tabula rasa

⁷⁶ Foucault, 1972 s. 133; Alvesson och Sköldberg, 2008 s. 369

⁷⁷ Winther Jørgensen och Phillips, 2000 s. 20

⁷⁸ Ibid, s. 21

när denne bedriver sin forskning. Slutresultatet av studien hade kunnat skilja sig i fall någon annan utfört studien utifrån sin individuella bakgrund.

3.3 Etiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådet ska individskyddskravet uppfyllas enligt följande punkter: *Informationskravet*. Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte. *Samtyckeskravet*. Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan och är medvetna om att de när som helst kan dra sig ur. *Konfidentialitetskravet*. Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifter skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. *Nyttjandekravet*. Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål.⁷⁹ Vi har i samtliga intervjuer via ett missiv i god tid informerat, bett om samtycke, klargjort frågor om anonymitet och konfidentialitet samt fått godkännande utav samtliga lärare om att nyttja de uppgifter som framkommit ur intervjuerna. Vi har fått godkännande av samtliga inblandade på alla fyra punkter. I och med detta torde de forskningsetiska principerna vara uppfyllda.

⁷⁹ Denscombe 2004, s. 229; Patel & Davidson 2003, s. 70; Vetenskapsrådet 2002, s. 5

4 Tolkning av resultat

Inledningsvis görs en tolkning av de politiska motioner som har skickats in till Riksdagen. Därefter har en tolkning gjorts av svaren från intervjuerna. De politiska motionerna och svaren från respondenterna är indelade efter olika diskursiva teman.

4.1 Politiska motioner

Nedan följer en analys av de motioner som behandlar politiska inställningar till betyg eller omdöme i ordning och uppförande. Bland de motioner där politikerna är positiva till ett införande av omdömet eller betyget kan tre diskursiva teman utläsas. Dessa är Normskapande beteende, Motverkande av kränkande behandling och Kunskapsfrämjande. I de motioner där politikerna tar avstånd från till ett införande av betyg eller omdöme i ordning och uppförande synliggörs två diskurser, Kränkande för individens integritet samt Alternativa förslag till att skapa ordning.

4.1.1 Normskapande beteende

År 1990 skrev Margareta Gard (m) en motion till Riksdagen där hon föreslog ett återinförande av betyg i ordning och uppförande. Orsaken till denna motion ska vara den dåliga arbetsmiljö ute i skolorna som drabbar både elever och lärare. Skulden lägger Gard på eleverna själva, då hon påpekar att eleverna slarvar med att passa tider för lektioner, inte har med sig pennor, block, läroböcker och diverse nödvändigt material för att genomföra lektioner. Elevers ogiltiga frånvaro, eller skolk som hon benämner det, ska också vara en bidragande orsak till det negativa arbetsklimatet. Hon menar att den negativa inverkan detta klimat har på arbetssituationen i skolan påverkar kunskapsnivån. Gard lägger då skulden på individen och inte på skolans miljö och struktur. År 1990 fanns ingen närvarokontroll, och dåligt uppförande drabbade inte eleven mer än att han eller hon fick sämre kunskaper. Genom ett betyg i ordning och uppförande skulle en signal sändas till eleverna att dåligt beteende, upprepat slarv eller skolk inte accepteras.

Ett betyg i ordning och uppförande skulle kunna bidra till en bättre situation. Det skulle vara ett stöd för skolkande elever som i slapphetens tecken inte insett värdet av att vara närvarande på lektioner. Genom att ge betyg i ordning och uppförande skulle man direkt visa eleverna att man inte accepterar dåligt beteende eller

upprepat slarv. Man skulle även stödja eleverna i deras försök att bättra sig eftersom det genast ger synligt utslag i form av bättre betyg.⁸⁰

Betyget skulle då enligt Gard stödja och uppmuntra eleverna till ett bra uppförande, snarare än att straffa. Betyget skulle endast mäta ordning och uppförande och får inte vägas in i de kunskapsbetyg som finns i skolan.⁸¹ Forsell menar i sin avhandling att denna syn är från igår, och att politikerna borde sätta sig in mer i vad lärarna anser vara problem i skolan.⁸²

Den tredje oktober 2001 skrev Mikael Oscarsson (kd) en motion till Riksdagen om hur viktig roll betyget har i skolan, och att det fanns anledning till att utvidga användandet av det. Han menade att betyg skulle införas redan i årskurs sju för att eleverna ska kunna hinna vänja sig i god tid innan slutbetyget i årskurs nio, samt att föräldrarna i god tid ska ha möjlighet att bli uppmärksammade. Oscarsson var även positivt inställd till att skriftlig information ska ges angående elevens kunskap och utveckling, men även ett omdöme i ordning och uppförande. Oscarsson påpekar att detta omdöme inte ska ses som ett straff, utan mer som en vägledning för eleverna över vad som anses vara ett acceptabelt uppförande och beteende.⁸³

Barn har behov av att det sätts gränser. Eleven mår oftast bra av att veta vad som är acceptabelt och vad som inte är det. Därmed vore det rimligt att skolan också ska kunna ge skriftliga omdömen i ordning och uppförande. Detta ska givetvis inte ses som bestraffning för bråkstakar, utan som en vägledning för eleven vilket beteende som är acceptabelt.⁸⁴

Vi tolkar att Oscarsson vill att det ska sättas gränser som bidrar till en normeringsprocess för eleverna och att de skriftliga omdömena ska vägleda eleverna till disciplinering. Detta är vad Foucault nämner som maktens mikropolitik, att makt utgörs genom normering och disciplinering.⁸⁵

Mikael Oscarsson (kd) skrev ännu ett förslag till riksdagsbeslut den fjärde oktober

⁸⁰ Motion 1990/91:Ub295

⁸¹ Ibid.

⁸² Forsell, 2011 s. 192-193

⁸³ Motion 2001/02:Ub342

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Foucault, 2001 s. 208

2003. Även denna gång betonar han att barn har behov av att det sätts gränser, och att det ska införas betyg i tidigare årskurser. Med gränser menar Oscarsson att det bör införas skriftliga omdömen samt att kommentarer om elevens ordning och uppförande ska inkluderas i dessa.⁸⁶ Foucault menar att betyg är en slags makt och styrning. Genom att sätta betyg i tidigare åldrar får eleverna också en tydligare bild på vilken typ av normer och ordning som råder i skolan.⁸⁷

Göran Hägglund och Inger Davidsson tillsammans med flera andra Kristdemokrater skrev år 2005 två motioner till Riksdagen där essensen var att ordningsbetyg skulle införas då önskvärt beteende bland eleverna skulle belönas samt att dåligt beteende inte skulle godtas. Klassföreståndaren tillsammans med övriga lärare till eleven ska skriva omdömen som elevens föräldrar ska få ta del av.⁸⁸ Samma år skrev även Mikael Oscarsson (kd) ännu en motion beträffande att eleverna mår bra av att veta vad som är och inte är ett accepterat beteende. Detta skulle enligt Oscarsson rimligtvis göras genom skriftliga omdömen i ordning och uppförande.⁸⁹ Ett sådant skriftligt omdöme kan därför tolkas utifrån Foucault som ett slags belönings- och bestraffningssystem, vilket ska disciplinera eleverna till att bli lydiga och effektiva medborgare.⁹⁰

Gard (m) tillsammans med Oscarsson (kd), Hägglund (kd) och Davidsson (kd) diskuterar införande av ordning och uppförande där eleverna ska lära sig vad som är acceptabelt och oacceptabelt uppförande. Enligt dem ska inte ett betyg eller omdöme i uppförande ses som ett straff, utan snarare som ett sätt att vägleda eleverna in i samhället. Att dressera elever på ett visst sätt för att främja ett uppförande förklarar Foucault som normskapande inom mikropolitikens makt. Vi tolkar att det i ovan nämnda motioner går att utläsa olika diskurser i form av individens ansvar, normeringsprocesser och disciplinering.

4.1.2 Motverkande av kränkande beteende

I en motion inlämnad år 2005 av Sten Tolgfors med flera (m) går det att utläsa fjorton

⁸⁶ Motion 2003/04:Ub341

⁸⁷ Hermann, 2011 s. 85

⁸⁸ Motion 2005/06:Ub535, 2005/06:Ub587

⁸⁹ Motion 2005/06:Ub444

⁹⁰ Hermann, 2011 s. 90

punkter för att motverka våld, mobbning och kränkande beteende i skolan. Bland dessa punkter stod det bland annat att de skolor som ville sätta betyg i uppförande också skulle få möjlighet att göra det. Det gick även att utläsa att de skriftliga omdömena eller betygen också skulle innehålla uppgifter som en elevs uppförande, samt att en elevs närvaro ska följas upp under hela skoltiden. Skolan ska även ha tydliga regler gällande arbetsro och samspelet mellan individer. Då engagerade föräldrar ger en positiv påverkan på eleven menar Tolgfors med flera att föräldrarna också ska informeras om en elevs uppförande och resultat.⁹¹ Detta kan ses som en form av normeringsprocess, då eleverna lär sig hur de ska bete sig. Vi tolkar, genom Foucault, att Tolgfors syn på ordningsomdöme och dokumentering av elevers närvaro blir ett uttryck i den moderna disciplineringsmakten. Eleverna disciplineras till lydiga individer genom skolans olika sätt att hierarkisera och jämföra beteenden. Utifrån dessa exempel kan det konstateras att diskursen handlar om disciplinering i skolan.

4.1.3 Kunskapsfrämjande

Beatrice Ask tillsammans med åtta andra personer från Moderata samlingspartiet (m) skrev år 2001 en motion om att fokus på lärande i skolan måste stärkas, tillsammans med lärarens roll som ledare. Problemet i skolan ska då enligt bland annat Ask ligga i dålig ordning, ovårdat språk, sen ankomst, brist på respekt samt mobbning bland eleverna. Detta i sin tur leder till att eleverna och deras kunskaper far illa. Lösningen skulle då vara att bland annat att införa elevens uppförande i de skriftliga omdömena och hålla aktiva skolval. Att elevens närvaro/frånvaro syns i de skriftliga omdömena eller i betygen skulle också bidra till ett bättre skolklimat.⁹²

Fredrik Reinfeldt tillsammans med tio andra politiker från Moderata samlingspartiet (m) skrev år 2004 en motion där de förklarade att de ville ha en målstyrd skola där nationellt etablerade mål slår fast vad skolan skall uppnå. Enligt Reinfeldt med flera uppnådde var fjärde elev inte kunskaperna för att nå fullständiga betyg i grundskolan och i motionen fanns många förslag till förbättring. Några av förslagen var att föräldrarna eller vårdnadshavarna till barnen skulle ha möjlighet att begära betyg eller skriftligt omdöme redan i skolans första år, samt att betygsskalan bör vara tiogradig.

⁹¹ Motion 2005/06:Ub260

⁹² Motion 2001/02:Ub265

För att uppnå en bättre arbetsmiljö rekommenderades det även att skolorna hade tydliga regler, att samtliga våldsbrott skulle anmälas och mobbning skulle hanteras med hjälp av forskningsbaserade åtgärdsprogram i lärarnas fortbildning.⁹³

Ulf Nilsson tillsammans med flera andra politiker från Folkpartiet skrev också en motion år 2005 bland annat angående vikten av ett bra arbetsklimat i skolan för att eleverna ska kunna tillgodose sig kunskaper. Lärare ska därför exempelvis ha rätt att avvisa störande elever eller beslagta farliga och störande föremål.⁹⁴

Ask (m) menade att fokus i skolan ska ligga på lärandet och kunskapen, och att ett införande av betyg eller omdöme i uppförande skulle bidra till ett bättre skolklimat. Eleverna skulle då få bättre arbetsro vilket också hade främjat kunskapsnivån. Lärarens roll som ledare måste också stärkas menade Ask. Denna syn delar hon med Reinfeldt (m) och Nilsson (fp) som också anser att kunskapsnivån i skolan måste bli bättre bland eleverna. Att skapa ordning i miljön, att begränsa individers handlingsstrukturer och få den att bete sig som de andra individerna tolkar vi, genom Foucault, som att eleverna ska socialiseras in i samhället. Diskursen som kan utläsas är då normalisering som främjar kunskapen.

4.1.4 Kritik mot betyg i ordning och uppförande

Miljöpartiet tar avstånd från Moderaternas och Kristdemokraternas förslag i frågan angående betyg i ordning och uppförande och år 2006 skrev Mats Pertoft, Peter Rådberg och Max Andersson (mp) en motion till Riksdagen.

Det är kunskapsutveckling och måluppfyllelse som ska stå i fokus i skolan. Att elever och lärare visar varandra respekt är enormt viktigt, och alla i skolan ska verka för att det blir verklighet. Barn och unga ska få hjälp att utvecklas till trygga och ansvarstagande individer. Att lärare ska betygssätta elevernas beteende är dumt och integritetskränkande.⁹⁵

Betyg i ordning och uppförande är enligt denna motion kränkande för individens integritet samt att kunskapsutvecklingen och måluppfyllelsen bör vara de delar som

⁹³ Motion 2004/05:Ub390

⁹⁴ Motion 2005/06:Ub345

⁹⁵ Motion 2006/07:Ub263

prioriteras. Ordning och uppförande är önskvärt, men att göra det via betyg och omdöme ansågs vara fel tillvägagångssätt.⁹⁶ Även Socialdemokraterna skrev genom Olle Thorell med flera (s) en motion år 2007 där de menade att betyg i ordning och uppförande inte skulle vara till hjälp i skolan, snarare ett steg bakåt i utvecklingen, vilket även Forsell menade i sin avhandling. Ordningsregler, utarbetade av lärare, elever och föräldrar, skulle istället vara önskvärt.⁹⁷

Konklusion

Moderaternas, Kristdemokraternas och Folkpartiets politik angående frågan synliggör ett tydligt mönster på vad partierna anser vara ett önskvärt respektive inte önskvärt beteende hos eleven i skolan. Att inte passa tider, att använda ovårdat språk, att inte respektera lärare och andra elever samt att inte ha med sig relevant skolmaterial till lektionen är exempel på beteenden som inte är önskvärda. Dessa beteenden skulle då regleras genom ett omdöme i ordning och reda, som kan ses som en disciplinär åtgärd. Persson menar att lärare får en tydligare maktposition i skolan genom ett införande av ett sådant betyg.⁹⁸

Socialdemokraterna anser att det finns bättre sätt än ordningsomdöme, och deras förslag var då individuella utvecklingsplaner är ett bättre sätt. Miljöpartiet anser att ett ordningsomdöme skulle vara integritetskränkande för eleverna.

Idag har lärare rätt att beslagta störande och farliga föremål, skriftliga omdömen är införda i samtliga årskurser, eleverna ska få betyg från årskurs sex, ogiltig frånvaro syns i de skriftliga omdömena eller i utdrag ur betygskatalogen⁹⁹ (ej i slutbetyget), samt att föräldrar/vårdnadshavare ska meddelas omgående om en elev har ogiltig frånvaro.¹⁰⁰ Således kan det konstateras att Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet har fått tolkningsföreträde i frågan och deras syn på ordning har till viss del blivit skolreglerande.

⁹⁶ Motion 2006/07:Ub263

⁹⁷ Motion 2006/08:Ub524

⁹⁸ Persson, 2003 s. 47-48

⁹⁹ Betygskatalogen är en katalog där lärarna antecknar elevernas betyg och detta görs för att säkerhetsställa elevernas rättsäkerhet, för mer information se Bilaga 1, Begreppslista

¹⁰⁰ Skolverket, 2012 A s. 10; Regeringen, 2011; Riksdagen, 2012

4.2 Lärarna

I följande avsnitt presenteras diskurserna som kunde utläsas ur respondenternas svar från intervjuerna. De tre teman som tas upp är Lärarnas syn på ordning och disciplin, Attityder till eventuellt införande av omdöme och/eller betyg i ordning och uppförande samt Alternativa metoder till ordningsskapande. För varje diskurs finns också underrubriker som ska förtydliga de olika diskurserna.

4.2.1 Lärarnas syn på ordning och disciplin

Ordningsproblem (enligt lärarna)

De problem Peter ser under sina lektioner är sen ankomst, mycket prat och att eleverna lägger för mycket fokus på sina mobiltelefoner, vilket är problem Johnny och Simon också nämner. Nils anser inte att det är några direkta ordningsproblem i skolan, men att mobiltelefoner kan vara störande under lektionstid. Anna och Magdalena menar att attityden har förändrats, och respekten från elevernas sida mot både lärare, äldre personer, kompisar och varandra har blivit sämre. Anna påpekar dock att hormonerna och puberteten kan ställa till problem för eleverna i högstadiet. De ordningsproblem Cecilia ser är ogiltig frånvaro samt sen ankomst till lektionerna. Cecilia är noga med att inte ställa frågan om varför de är sena till eleverna inför resten av klassen. Hon menar att det alltid finns en bakomliggande orsak, och det finns därför ingen anledning att lägga ner tid på det, så länge det inte händer upprepade gånger. Magdalena beskriver att problemen i hennes undervisning är att eleverna saknar arbetsmoral och att de är elaka mot varandra. Respekten saknas både mot eleverna själv och mot kompisar och vuxna. Sen ankomst och mobiltelefoner är enligt Magdalena två andra faktorer som stör ordningen i klassrummet.

Regler i klassrummen

Foucault menar att makt i grunden handlar om styrning och inte direkt om konfrontationer mellan exempelvis lärare och elever. Läraren har en styrande roll där makt utövas både med och över eleverna.¹⁰¹ I Cecilias klassrum är det hon tillsammans med eleverna som bestämmer vilka regler de ska ha för att trivas och kunna arbeta i skolan. Att eleverna har exempelvis ytterkläder på sig inomhus ser Cecilia inte som ett problem, för hon menar att om en elev sitter och fryser ska den

¹⁰¹ Foucault, 2001 s. xiv

självkärligt få ha jackan eller mössan på sig. Även om det är Cecilia som har den styrande maktrullen, utövar hon till viss del makten tillsammans med eleverna då hon anser att detta sätt är det rätta för henne. Johnny säger att han inte heller bryr sig nämnvärt om eleverna har keps eller ytterkläder på sig inomhus.

Till skillnad från Cecilia och Johnny menar Anna att ytterkläder ska vara av när lektionen börjar. Simon anser också att ytterkläderna ska vara av, men menar att det främst har att göra med brandrisken. Anna anser sig inte ha några problem på sina lektioner, då hon påpekar att hon har ett väldigt strikt klimat i sitt klassrum och kräver att eleverna är i tid, har rätt material med sig på lektionen, är mentalt inställda och att eleverna har respekt för sig själva och andra.

Om jag jämför med mina kollegor ... så tillhör jag den kategorin som är väldigt strukturerad och är väldigt tydlig med vad som gäller. Det är oftast tyst i klassrummet. Jag gillar när man pratar matte, men jag känner att man måste hålla det ganska stramt.¹⁰²

Annas ledarstil skiljer sig från Cecilias, då Annas makt här kan ses som att den utövas över eleverna. Magdalena delar denna syn som Anna har, då hon menar att det är elevernas ansvar att vara förberedda inför lektionerna.

Peter har tagit upp ordningsregler för lektionerna med sina elever. Han menar att de är i skolan för att lära sig, och när de sitter och pratar stör de sig själva och sina kamrater. Peter får även medhåll från Johnny och Nils i synen i att respekt för varandra är en av de viktigaste faktorerna för en bra arbetsmiljö. Peter, Nils och Johnny menar att det är viktigt för eleverna att veta varför de har olika regler i klassrummet och maktutövningen blir då kopplad till kunskap. Johnny berättar att han kan hota med att samla in alla mobiltelefoner när eleverna inte koncentrerar sig, men han tillägger att han aldrig har gjort det. Arbetsro är även viktigt för Magdalena och hon inte tillåter något annat klimat, och ger sig inte förrän hon fått sin vilja igenom. Detta är en sorts makt Johansson menar fanns i början av 1900-talet, då eleven skulle vara införstådd med att det var läraren som hade makten i klassrummet.¹⁰³

¹⁰² Intervju med Anna

¹⁰³ Johansson, 2006 s. 12

Lärarnas syn på elevsubjektet skiljer sig åt. Anna och Magdalena menar att eleverna måste ta större ansvar inför och under lektionerna, vilket i sin tur kan medföra ordning i klassrummet. Eleverna blir då disciplinerade att lära sig de normer som läraren arbetar efter att eleverna ska följa. Peter, Nils och Johnny menar istället att respekten för varandra i klassrummet är den viktigaste faktorn för att få en bra klassrumsmiljö. En annan syn på makt i klassrummet går att utläsa i bland annat Johnnys förklaring när han berättade att läraren kan hota med att beslagta mobiltelefoner. Läraren får då en auktoritär och stark makttroll i klassrummet.

Föräldrarnas och skolans ansvar i uppfostran

Om en elev beter sig på ett oacceptabelt sätt finns det ofta bakomliggande problem menar Cecilia. Uppfostran och olika sociala problem i hemmet kan vara exempel och därför kan skolan också ha en stor kompletterande roll i relationer till eleverna.

... så var det vissa barn som hade en mycket otrygg hemmiljö där det var många typer av problem ... där var ju olika personer på skolan den elevens trygghet. Jag tror aldrig att vi kan säga att ”nej, vi ska inte uppfostra, det ska eleven få hemma och så vidare”. För jag tror att det handlar om helheten hos eleven.

Peter, Anna och Nils anser också att skolan har en roll tillsammans med hemmet för uppfostran av eleven, och att fostran handlar mer om att föra in individen i samhället. Foucault och Persson diskuterar detta som normalisering, en slags maktutövning som ska uppmuntra och disciplinera ett visst beteende hos eleverna.¹⁰⁴ Exempelvis ska eleverna, precis som Peter, Anna och Nils menar, uppfostras och uppmanas att bli demokratiska samhällsmedborgare och att förstå innebörden av värdegrunden. Magdalena och Simon menar att föräldrarna har huvudansvaret för uppfostran, men menar också att skolan har ett medansvar i värdegrundsuppfostran. Magdalena och Anna ser ett problem med ordning och uppförande hos eleverna och menar att vissa föräldrar inte tar sitt ansvar. Nils, Anna och Simon menar att föräldrarna bör involveras mer i elevernas skolgång och uppfostran då de har en stor påverkan på elevernas beteende. Magdalena anser att med hjälp av föräldrarna kan man ändra ett negativt klimat i klassen. Vi tolkar detta som att om skolan får ett bättre samarbete med hemmet blir det också lättare att disciplinera eleverna.

¹⁰⁴ Foucault, 2001 s. 213-215; Persson, 2003 s. 47-48

Det tysta ordningsbetyget

Cecilia och Simon anser att elevens uppförande går in i ämnesbetygen redan i dag. En elev som är hjälpsam, har en positiv inställning till ämnet samt betar sig som ”en god samhällsmedborgare” på lektionerna har också större chans att få högre betyg, då läraren lätt kan påverkas av elevens goda respektive dåliga beteende. Även Nils, Peter och Johnny påpekar att lärare kan fela i sin bedömning av kunskaper, då relationen till eleven kan påverka bedömningen. Johnny tillägger dock att det blir lättare att sätta rättvist betyg i ämnen som har nationella prov.

Men jag tycker att man måste vara medveten om att man är bara människa och att man påverkas av det. Den som säger att ”nej jag påverkas inte, jag sätter rättvisa betyg oavsett ... Den som säger så tror jag påverkas väldigt mycket. För då är man inte medveten om att man är människa.¹⁰⁵

Anna förklarar att hon och de andra lärarna inom hennes ämne brukar läsa igenom varandras elevarbeten och i det kan då bli diskussioner om vad som egentligen är rätt omdöme för eleven. Hon menar att läraren kan bli färgad av sin relation till eleven och att läraren inte vill stjälpas av sin egen elev.

Men vi jobbar hela tiden för att få en gemensam bedömning och läser igenom varandras grejor och så där. Då märker man det i de diskussionerna... Och det märker man då vi känner olika och har en annan ingångssyn ... ”a men han är duktig och han kan och han försöker och han kämpar och...” Så ja, det tror jag absolut! Jag svarade kanske först, och nu svarar jag att det finns nog absolut kanske något där man väger upp.¹⁰⁶

Klapp Lekholm menar att det finns informella regler gällande uppförande som är betygsgrundade, vilket eleverna också är underförstådda med. Betygen blir även ett mått på personliga egenskaper och attityder utifrån lärarens syn på eleven.¹⁰⁷ Magdalenas syn skiljer sig från de andra lärarnas då hon inte anser sig bli påverkad av en elevs uppförande vid betygsättning i ämnena. Hon påpekar att tanken har slagit henne men att hon aldrig gjort det.

¹⁰⁵ Intervju med Peter

¹⁰⁶ Intervju med Anna

¹⁰⁷ Klapp Lekholm, 2009

Peter har en personlig relation till eleverna som är kopplad till deras uppförande. Han berättar för eleverna att de kan använda honom som en personlig referens när de exempelvis söker jobb. Han säger då ärligt hur eleven har uppfört sig om en eventuell arbetsgivare ringer och frågar. På så sätt kan en viss osynlig makt utgöras, då eleverna vet att deras beteende i skolan kan påverka dem i framtiden. Däremot poängterar Peter att de elever som varit stökiga antagligen inte heller kommer att ange honom som referens.

Det osynliga ordningsbetyget kan jämföras med Foucaults utvecklande tankar om Panoptikon. De elever som tänker på att deras uppförande kan påverka deras ämnesbetyg uppför sig också därefter. I och med att eleverna vet att de kan bli övervakade blir makten också synlig och automatisk. De elever som är medvetna om detta, betar sig också som de förväntas bete sig för att möjligtvis erhålla ett bättre betyg.¹⁰⁸ Att så kan vara fallet visar intervjun med Cecilia som påpekar att elever är mästare på att läsa av läraren och hur de ska bete sig för att passa in hos den läraren.

4.2.2 Attityder till ett eventuellt införande av ordningsbetyg

Positiv attityd till ett eventuellt införande

”Det är jag för, jag tycker det är jättebra. Äntligen tycker jag!”¹⁰⁹ Magdalena är positiv till ett införande av betyg eller omdöme i ordning och uppförande. Ett sådant betyg ska enligt henne innehålla att eleverna kommer i tid, har rätt material med sig, rätt inställning till lektionen och visar respekt. De fördelar Magdalena ser med ett införande är att det kan bli ett uppvaknande för en del elever. Hon menar även att ett sådant betyg skulle forma eleverna till att lära sig ta ansvar. Vi kan här se vissa likheter mellan Kristdemokraternas, Folkpartiets och Moderaternas ståndpunkter i frågan om ordningsbetyg. Det Magdalena påpekar är någonting Foucault benämner som normering. Foucault anser att betyg utgör makt bland annat genom att hierarkisera och rangordna elever.¹¹⁰ Vidare säger Magdalena att hon inte vet om hon vill ha ett gemensamt ordningsbetyg för alla ämnena eller ett separat ordningsbetyg för varje ämne.

¹⁰⁸ Foucault, 2001 s. 233-239

¹⁰⁹ Intervju med Magdalena

¹¹⁰ Foucault, 2001 s. 213-215

Anna är osäker på om hon vill ha omdöme eller betyg i ordning och uppförande, men menar att föräldrarna vill veta hur deras barn beter sig. Även i skolans förra kommunikationsprogram på datorn vid rapportering av närvaro kunde lärarna föra in en kommentar, och det menar Anna blev en slags form av dagligt omdöme i ordning. Vi ser här likheter med Foucaults förklaring om Panoptikon, ett ständigt övervakande. Anna menar att föräldrarna uppskattade dessa kommentarer, men att eleverna kunde tycka att detta var jobbigt. Simon ser en fördel med ett införande av ordningsbetyg, och det är att det kanske skulle bli bättre ordning och reda i klassrummet. Detta är en tendens som även Tholin såg i sin undersökning, och argumenten bland lärarna för ordningsomdöme var att de ville ha rimliga arbetsförhållanden och disciplinerade elever.¹¹¹

Invändningar mot ett eventuellt införande

En majoritet av lärarna hade en protesterande inställning till ett eventuellt införande av ordningsbetyg. Två av respondenterna förklarade även att de skulle sluta som lärare vid ett införande av betyg i ordning och uppförande. Cecilia menar att hon inte vill gå in och syna varje elevs beteende och ifrågasätter vad som anses vara ett korrekt beteende.

Ska jag vara helt sann i mig själv så skulle jag skita i det! Alltså, jag tror att jag skulle ge ramar, alltså vi tillsammans i klassen, som idag, komma fram till vad tycker vi är viktigt. ... Fungerar detta, ja då har ni A i betyget allihop.¹¹²

Ett införande av betyg i ordning och uppförande skulle enligt Cecilia, Peter och Simon leda till en maktposition där läraren skulle ha medel att bestraffa elever som inte sköter sig. Cecilia anser att denna makt är av fel karaktär då hon inte vill att eleverna ska se henne som en diktatorisk ledare. Nils menar att läraren hade fått en maktröll i form av kontrollant eller miniatyrpolis, vilket han inte anser ingår i lärarens uppdrag, något som styrks i Tholins avhandling. Peter menar att ett sådant betyg är negativt och skulle ses som en maktutövning från lärarens sida. Läraren skulle då få en maktröll som styr över, istället för tillsammans med eleverna.

¹¹¹ Tholin, 2006 s. 174-175

¹¹² Intervju med Cecilia

... jag skulle kanske haspla ur mig i förtvivlan någon gång, om jag har en elev som bara spelar dingel. Då skulle jag kanske kunna ”Ah, fan, nu kommer du få F här”.¹¹³

Peter menar även att han i ren frustration kanske skulle använda ett sådant betyg felaktigt. Denna frustration var en av anledningarna till att betyget togs bort vid införandet av 1969-års läroplan.¹¹⁴ Johnny anser liksom Peter att ett sådant betyg skulle vara subjektivt då lärarens relation med eleverna skulle påverka betyget för mycket. Han menar också att om en lärare kommer på kant med en elev skulle läraren lättare sätta ett dåligt betyg. Johnny liksom Magdalena (som för övrigt är positiv till ett införande) menar att de elever som redan har det svårt i skolan skulle tycka sämre om skolan vid ett eventuellt införande av ordningsbetyg.

Trots att Peter och Johnny är negativt inställda till ett betyg i ordning och uppförande är de positiva till registrering av ogiltig frånvaro. De menar att registreringen av den ogiltiga frånvaron inte har någon effekt så länge det inte står i slutbetyget. Detta är även någonting Magdalena påpekat.

Cecilia vill ha ett ärligt beteende från sina elever och tror att ett ordningsbetyg kan resultera i att eleverna beter sig på ett sätt de tror att läraren strävar efter, för att få ett bra betyg. Nils förklarar att han är lite ”tokig” på sina lektioner och är rädd att ett ordningsbetyg skulle påverka hans relation till eleverna negativt, då det kan bli ett striktare klimat och att eleverna inte kommer vara så avkopplade i skolan. Detta är även en nackdel som Johnny och Simon påpekade. De tror att det finns en risk med att närheten till eleverna försvinner, då eleverna kan se läraren som en myndighetsperson som ska sätta betyg på deras personlighet. Detta kan kopplas till Foucaults tankar om Panoptikon och eleverna skulle ständigt känna sig övervakade. Anna tror att relationen mellan henne och eleverna inte skulle påverkas vid ett införande av ordningsbetyg. Dock påpekar hon att hon skulle kontakta föräldrar omgående vid eventuella problem med en elev och inte vänta på att ett betyg ska sättas.

¹¹³ Intervju med Peter

¹¹⁴ Nilsson, 1977 s. 24-28

Påverkan av kunskapsnivån

Peter, Nils och Simon anser att ett införande av ordningsbetyg skulle vara ett störningsmoment, och fokus på ämneskunskaper skulle reduceras. De menar att skolans primära uppdrag är att arbeta kunskapsinriktat, inte bedöma hur eleverna uppför sig. Annas syn skiljer sig från Peters, Simon och Nils och menar att ett införande av betyg i ordning och uppförande i vissa fall skulle hjälpa elever som har en lat inställning till skolan. Detta är även ett resultat Tholin kom fram till då lärarna ville använda ordningsbetyg i form av maktmedel för att eleverna ska uppföra sig.¹¹⁵ Om eleverna hade haft tanken på att de blir bedömda även i uppförande så hade de kanske skärpt sig och därmed tagit in mer kunskap, vilket är relaterat till Foucaults tankar om Panoptikon. Magdalenas syn är lik Annas, då hon menar att om en elevs uppförande blir bättre av ett ordningsbetyg kan eleven också tillgodogöra sig mer kunskap. Simon och Peter påpekar att de elever som skulle få F i betyg i uppförande är antagligen också de elever som inte uppnår kunskapsmålen i ämnena. Peter tillägger även att de eleverna som är ”jobbiga” skulle få en stämpel och en negativ självbild av sig själva då de får detta bekräftat på papper.

4.2.3 Alternativa ordningsmetoder

Personliga möten med eleven

Cecilia anser inte att det finns några direkta ordningsproblem i skolan, utan för henne handlar det om att möta eleverna individuellt. Vidare menar hon att det finns en bakomliggande anledning till om en elev betar sig stökigt. Ett personligt möte där hon vinner elevens förtroende och får en insikt i orsaken till uppförandet skulle vara ett bättre sätt att lösa situationen. Cecilia får då makten att bearbeta och/eller förändra detta beteende. Detta är även en syn Magdalena har. Cecilia ser ett dåligt uppförande som ett rop på hjälp från elevens sida.

Jag måste kunna vara så proffsig som pedagog att jag ska kunna möta en elev och få så bra kommunikation så att jag ska kunna förstå beteendet och kanske genom att vinna förtroendet så kan jag kanske påverka elevens beteende. Men inte genom hot om betyg!¹¹⁶

¹¹⁵ Tholin, 2006 s. 174-175

¹¹⁶ Intervju med Cecilia

Peter menar liksom Cecilia och Magdalena att ett personligt möte är viktigt för att skapa en trivsamt miljö. Istället för att skälla på eleven, är det enligt Peter viktigt att måla upp en positiv självbild. Om eleven får en bättre självbild och inte ser sig själv som en stökig elev, blir eleven också en bättre människa generellt. Detta är en syn som även delas av Nils. Simon menar också att det personliga mötet är viktigt, och är relationen bra med eleven blir det heller inga problem att exempelvis säga åt eleven att lägga ner mobiltelefonen. Anna anser att det är viktigt att skapa bra relationer med eleverna så tidigt som möjligt, och i hennes fall redan i årskurs sex. Det är även viktigt att sätta tydliga gränser och visa att läraren är den som har makten i klassrummet. Struktur är även någonting Anna tror att eleverna mår bra av.

Trots att Magdalena är positiv till ett införande av betyg eller omdöme i ordning och uppförande har hon svårt att tro att ett ordningsbetyg kan skapa ordning och reda i skolan.

Jag tror inte att det hjälper på ett sätt att ge betyg, jag tror inte att bara för att man sätter betyg i ordning och uppförande så på automatik blir det ordning ... utan jag tror snarare på att skapa relationer är viktigt, att se till att vi har goda relationer med varandra i skolan, både elever, föräldrar och jag som pedagog, i den mån som det är möjligt att det leder till ett bättre uppförande, det är egentligen viktigare.¹¹⁷

Magdalena tror liksom många av de andra lärarna att det är relationen till eleverna som är viktigast för att skapa ett bra arbetsklimat.

Lärarnas syn på elevsubjektet är att skapa en god relation till eleverna för att på så sätt skapa en god arbetsmiljö i klassrummet och lärarnas syn skiljer sig från Folkpartiets, Kristdemokraternas och Moderaternas förslag och syn på hur ordning ska upprätthållas i skolan. Dessa partiers syn skulle enligt majoriteten av lärarna skapa en negativ arbetsmiljö, både för lärare och för elever då makten inte längre skulle vara som Foucault förklarar det, med eleverna, utan makten skulle snarare vara över eleverna.¹¹⁸

¹¹⁷ Intervju med Magdalena

¹¹⁸ Foucault, 2001 s. 213-215; Hermann, 2011 s. 90

Resursfråga

Johnny menar att det finns problem hos eleverna som läraren inte själv kan hantera. Då är det viktigt att ta hjälp av annan kunnig personal, som exempelvis kuratorer eller specialpedagoger. Han menar att ett ordningsbetyg inte skulle lösa dessa problem.

Ta hjälp av de specialister som finns på skolan för det är inte riktigt, det är svårt som lärare och tackla sådant så de behöver man lite hjälp med. ... Sen om det är individuella problem får man ju ta hjälp av kuratorerna och se om det är något som ska slussas vidare ... jag tycker att en lärares förmåga att hantera vissa saker är väldigt begränsade för vi har inte den utbildningen.¹¹⁹

Simon har liknande resonemang som Johnny och menar att det finns för få resurser som kan hjälpa de elever som har det svårt i skolan. Det finns stökiga elever som inte fungerar i helklass, men jobbar bra i mindre grupp. Han menar att ett alternativt sätt att skapa ordning i skolan är att ta in fler resurser i form av elevassistenter, kuratorer, specialpedagoger så att läraren kan ägna sin tid åt att undervisa. Simon hänvisar även till forskning som tyder på att mer idrott i skolan ger lugnare och mer koncentrerade elever.

Nils anser att finare skolor skapar bättre och trivsammare miljö. Denna syn delar även Lena. Hon menar att deras skola är gammal och smutsig och påverkar elevernas sätt att bete sig. Hade skolan varit fräschare, hade eleverna tagit mer hänsyn och ansvar för att vilja hålla rent och fint, vilket hade lett till ett bättre uppförande.

Att ordningsproblemen i skolorna bland annat skulle grunda sig i frågan om resurser är ingenting som kommenteras i de politiska motionerna.

Skapa förståelse

Peter berättade att han hela tiden utgår från att svara på: varför? Han menade att om läraren kan svara på varför eleverna är i skolan och ska lära sig de olika ämnena, tror han också att eleverna blir motiverade till att studera. Vidare menade Peter att en klass med motiverade elever i regel också har bättre arbetsklimat. Peters syn går att härleda till Foucaults tankar om att makt är sammankopplat till kunskap och styrning och inte

¹¹⁹ Intervju med Johnny

så mycket om konfrontationer. Synen på makt som styrning är också något som Anna förklarade är viktigt. Hon menade att eleven ska få förståelse och känna sig delaktiga i besluten om vad som är bra för eleven vid eventuella problem.

... man diskuterar så att man nästan levererar svaret till eleven, men eleven upplever att den själv ”ja, men jag kanske skulle kunna sätta mig med någon annan” Ja! Bra idé! Delaktig i beslutet. Det tror jag egentligen är ett bättre sätt än att vänta till ett betyg, för då kan det bli ett ifrågasättande. ”Varför får jag så lågt på ett uppförande?” Ja du har ju tramsat en gång i augusti och det blir ju jättediffust att göra så.¹²⁰

Anna använder makten genom att få eleven att känna sig ansvarig för de beslut som Anna egentligen i förväg fattat. På så sätt utspelar sig makten, som Foucault benämner det, både med eleven men till mestadels också över eleven.

Studiebidraget

Johnny anser att det är bra att den ogiltiga frånvaron ska synas i terminsbetygen, för han tycker att det är bra att visa eleverna att frånvaro inte är acceptabelt. Redan i dag agerar CSN¹²¹ snabbare, vilket Johnny ser positivt på, då han jämför elevernas skolgång med ett jobb. Hade elevernas studiebidrag blivit indraget direkt när eleverna inte haft giltig frånvaro hade det kanske också enligt Johnny fungerat som motivation att komma till skolan för vissa elever. Persson menar att skolplikten är en form av maktuttryck som ska socialisera ungdomarna in i vuxenvärlden.¹²² Detta är också tydligt i Johnnys syn om skärpta krav från CSN, då eleverna blir tvingade att gå till skolan för att erhålla studiemedel. Makten blir då som Foucault uttrycker det, utestängande, då eleverna blir av med studiemedlet vid ogiltig frånvaro.¹²³

¹²⁰ Intervju med Anna

¹²¹ Centrala studiestödsnämnden

¹²² Persson, 2003 s. 47

¹²³ Foucault, 2001 s. 213; Hermann, 2011 s. 90

5 Avslutande diskussion

Syftet med studien är att undersöka lärares och politikers attityder kring disciplinär bedömning i skolan, samt hur de ser på ett eventuellt införande av ordningsbetyg.

Uppsatsens frågeställningar:

- Hur behandlas frågan om ordning och uppförande i de politiska motionerna?
- Hur ser aktiva lärare på ordning och uppförande i skolan och hur ställer sig de till ett eventuellt införande av betyg i ordning och uppförande?
- Vilka likheter och skillnader finns det mellan lärares och politikers attityder till ett eventuellt införande av ordningsbetyg?

Slutsatsen som kan dras ur diskursen i de politiska motionerna var att politikerna är eniga om att ordningen i dagens skola har brister och det dåliga arbetsklimatet påverkar kunskapsnivån samt elevers och lärares hälsa. Kränkningar, ogiltig frånvaro, avsaknad av rätt material då lektionen börjar är några av de problem som tas upp av politikerna. Forsell håller med om att statusen bland lärarna i skolan har försämrats, att klimatet bland eleverna är mer oroligt och att mobbning ökar. Hon menar i sin undersökning att politikerna världsbild om hur problemet ska lösas är föråldrat och att politikerna måste sätta sig in bättre i vad lärarna anser vara problem.¹²⁴

Trots att politikerna är eniga om att oroligheterna i skolan bland eleverna är ett problem är de inte enade om hur detta ska lösas. Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna anser att det måste sättas hårdare normer och regler i skolan om vad som anses vara ett acceptabelt uppförande. Detta ska enligt bland annat Gard lösas genom att införa betyg i ordning och uppförande.¹²⁵ Betyget blir då en signal till eleverna att läraren har en större maktposition och att deras uppförande kommer att bedömas. Foucault menar att läraren har makten och genom att uppmana vissa beteende hos eleverna också kan skapa normer för vad som är ett acceptabelt uppförande.¹²⁶ Ett införande av ordningsbetyg kan också ha en Panoptisk effekt, då eleverna vet att deras uppförande bedöms. Makten blir synlig då eleverna vet att deras

¹²⁴ Forsell, 2011 s. 192-193

¹²⁵ Motion 1990/91:Ub295

¹²⁶ Foucault, 2001 s. 199

uppförande blir bedömt, och automatisk då eleverna aldrig vet när de blir bedömda.¹²⁷

Miljöpartiet anser att ett införande av ordningsbetyg skulle vara kränkande för elevens integritet och Socialdemokraterna anser att ordningsregler, gemensamt skapade mellan lärare, elever och föräldrar är ett bättre tillvägagångssätt.

De problem lärarna lyfte fram under intervjuerna var likt de problem som politikerna och Forsell har påpekat. De flesta av lärarna anser att sen ankomst, att eleverna generellt lägger för mycket fokus på mobiltelefonerna samt att de under lektionstid pratar för mycket om saker som inte är kopplade till undervisningen kan vara problem. Några av lärarna förklarade att lärarnas status och elevernas attityd har försämrats i skolan på senare år. De påpekar också att avsaknaden av respekten bland eleverna för sig själva, mot kompisar, lärare och mot äldre personer överlag är påtaglig. Lärarna tar också upp att de anser att alla föräldrar inte tar sitt ansvar för sina barns uppförande, vilket leder till problem både i skolan och i kontakten med hemmet.

Lärarna har egna ordningsregler i klassrummet och erkänner att de inte har klar insikt i skolans ordningsregler. Reglerna skiljer sig åt, men handlar generellt om frågor om mobiltelefoner, sen ankomst och huruvida ytterkläder får vara på under lektionstid. Respekten för varandra och skolan är också något som påpekats mycket i intervjuerna. Lärarna säger att de sätter upp ordningsregler för lektionerna tillsammans med eleverna. I de fall detta inte fungerar tar läraren själv makten och utgör sin auktoritära ställning. Detta förhållningssätt är också något Foucault beskriver, då läraren genom skolan har en roll att styra eleverna i samhället.

Majoriteten av lärarna är negativt inställda till ett införande av ordningsbetyg och menar att den makt ett ordningsbetyg skulle medföra inte är den sorts makt de vill ha på sina lektioner. De menar vidare att elevernas personligheter kan hämmas och att eleverna skulle bete sig på ett falskt sätt för att erhålla ett bra betyg. Tidigare forskning visar att elevernas uppförande redan i dag påverkar deras ämnesbetyg. Ett informellt ordningsbetyg finns, då lärarna kan bli påverkade av elevers uppförande när de ska betygsätta kunskaper. Detta är en syn samtliga lärare, utom en delar, då de

¹²⁷ Foucault, 2001 s. 233

menar att de blir påverkade i betygsättningen av hur eleverna uppför sig och refererar till att alla människor kan fela.

Överlag är lärarna negativt inställda till betyg i ordning och uppförande. Magdalena var den enda som ansåg att hon ville ha ett ordningsbetyg, även om hon var skeptisk till att ett ordningsbetyg skulle vara lösningen på ordningsproblemen i skolan. Det fanns en viss osäkerhet bland några av lärarna då de menade att de kanske kunde se en fördel, då betyget möjligtvis skulle kunna ha en lugnande inverkan på lektionerna.

Lärarna i undersökningen är eniga om att ett bättre arbetsklimat ofta bidrar till bättre kunskapsinhämtning hos eleverna. Däremot har lärarna olika förslag på hur detta ska göras. Exempel på alternativa metoder för att skapa ordning som framkommer ur intervjuerna är att skolan måste få ökade resurser, både i form av fina lokaler och hjälp i form av elevassistenter, specialpedagoger och kuratorer. Att läraren ger eleverna möjlighet att skapa sig en förståelse för varför de är i skolan är viktigt, vilket även är en syn som Foucault framhåller då han sammankopplar makt och kunskap, då kunskap ska ligga till grund för maktutövning och makt ska producera kunskap.¹²⁸ Majoriteten av lärarna påpekar att föräldrarna måste engagera sig mer i elevernas skolgång och uppfostran. Simon hänvisar även till studier som visar att fysisk aktivitet gör att eleverna blir lugnare och kan koncentrera sig bättre i skolan. Samtliga lärare i undersökningen anser att den personliga relationen och mötet med eleven är det viktigaste för att skapa en god skolmiljö.

Lärarnas syn att en personlig relation är viktigast skiljer sig mycket från Moderaternas, Folkpartiets och Kristdemokraternas syn på hur ett bättre skolklimat ska skapas. Partierna menar att detta ska göras genom bland annat omdöme och betyg i ordning och uppförande i skolan. Lärarnas syn skiljer sig på huruvida ett ordningsbetyg skulle bidra till bättre kunskapsinhämtning hos eleverna. Några av lärarna anser att ett införande av ordningsbetyg skulle vara ännu ett störningsmoment för elever, och därmed påverka kunskapsinhämtningen negativt. En annan del av lärarna menade att ett bättre klimat kanske kan skapas genom ordningsbetyg, vilket leder till att eleverna får bättre förutsättningar för att erhålla kunskap i skolan.

¹²⁸ Ritzer, 2011 s. 499

Majoriteten av politikerna menade precis som en del av lärarna menade, att ett ordningsbetyg skulle främja kunskapsinhämtningen hos eleverna.

Analysen visar att det finns skillnader i attityderna mot ett ordningsbetyg mellan partierna. Det finns också skillnader mellan politikernas och lärares syn, men även mellan lärarna, även om en klar majoritet var negativt inställda till ett ordningsbetyg. Politikernas syn i frågan skiljer sig mycket från lärarnas, vilket är intressant då det är lärarna som ska jobba med ordningsfrågorna i skolan. Vi anser att politikerna måste ha mer kontakt med lärarna för att erhålla en djupare inblick i hur eventuella ordningsproblem ska lösas.

5.1 Förslag på vidare forskning

Vi ställer oss frågande till varför inte alla partier har skrivit motioner eller motmotioner angående frågan om ordning i skolan och deras ställningstagande till ett ordningsbetyg. Vidare förslag på forskning inom ämnet är att göra förfinade sökningar efter motioner på Riksdagens hemsida samt att sätta forskningen i ett större perspektiv, där attityder från fler lärare undersöks. En djupare undersökning i vad politikerna anser samt en undersökning ur ett elevperspektiv kan göras. En jämförelse kan även göras mellan högstadie- och gymnasielärare för att se om deras attityder skiljer sig åt. Vid ett av besöken på skolorna kommenterade en rektor hastigt att hon tyckte att den nya kursplanen blivit striktare i frågan om ordning, och en kursplananalys kan då också göras.

Källförteckning

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

ISBN: 978-91-44-04615-0

Broady, Donald (1981). *Den dolda läroplanen: KRUT-artiklar 1977-80*. 1. uppl.

Järfälla: Symposion

ISBN: 91-7696-008-0

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

ISBN:978-91-47-09068-6

Denscombe, Martyn (2004) *Forskningens grundregler: samhällsforskarens handbok i tio punkter*. Lund: Studentlitteratur

ISBN 91-44-04234-5

Denscombe, Martyn (2009) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* Upl 2:1. Lund: Studentlitteratur AB.

ISBN 978-91-44-05004-1

Edgren, Henrik (2011) *Folkskolan och Grundskolan*. I Larsson, Esbjörn & Westberg, Johannes (red.) (2011). *Utbildningshistoria: en introduktion*. 1. uppl. Lund:

Studentlitteratur

ISBN: 978-91-44-06897-8

Eklöf, Hanna (2011) *Betygen i den svenska skolan*. I Hult, Agneta & Olofsson, Anders (red.) (2011). *Utvärdering och bedömning i skolan: för vem och varför?*

Stockholm: Natur & kultur

ISBN: 978-91-27-12198-0

Forssell, Anna (2011). *Skolan som politiskt narrativ [Elektronisk resurs] : en studie av den skolpolitiska debatten i Sveriges riksdag 1991-2002*. Diss. Stockholm :

Stockholms universitet, 2011

Tillgänglig på internet: <http://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:438362>

(Besökt, 2012-11-21)

ISBN: 978-91-7447-333-9

Foucault, Michel (1972). *Vetandets arkeologi*. 1. uppl. Staffanstorp: Cavefors

ISBN: 91-504-0151-3

Foucault, Michel (2001). *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag.

ISBN: 91-7924-020-8

Hermann, Stefan (2011) Michel Foucault – pedagogik som maktteknik. I Gytz Olesen, Søren & Møller Pedersen, Peter (red.) (2011). *Pedagogik i ett sociologiskt perspektiv: en presentation av: Karl Marx & Friedrich Engels, Émile Durkheim, Michel Foucault, Niklas Luhmann, Pierre Bourdieu, Jürgen Habermas, Thomas Ziehe, Anthony Giddens*. Lund: Studentlitteratur

ISBN: 978-91-44-04118-6

Johansson, Ulla (2006) Från skam till skuld *Pedagogiska magasinet 2006, nr 4*

Tillgänglig på internet: <http://www.lararnasnyheter.se/pedagogiska-magasinet/2006/11/20/fran-skam-skuld> eller

http://www.e-magin.se/v5/viewer/files/viewer_s.aspx?gKey=21q0mg29&gInitPage=3

(Besökt 2012-11-15)

Klapp Lekholm, Alli (2009) Vad speglar betygen hos eleven? *SvL (2/2009) 33*

Tillgänglig på Internet:

http://www.svensklaraforeningen.se/objfiles/1/BetygSpegel_377908667.pdf

Landahl, Joakim (2006) *Auktoritet och ansvar – Lärares fostrans- och omsorgsarbete i historisk belysning*, Arbetslivsinstitutet Stockholms Universitet

ISBN: 91-7045-800-6

Larsen, Ann Kristin (2009) *Metod helt enkelt*. Kristianstad: Tryck och bind Kristianstads boktryckeri AB.

Nilsson, Mats (1977) *Bakom betygen: debatt och fakta om skolans bedömning*.
Stockholm: Rabén & Sjögren
ISBN: 91-29-49895-3

Patel, Runa och Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund:
Studentlitteratur AB.
ISBN: 978-91-44-02288-8

Persson, Anders (2003). *Skola & makt: om viljan till kunskap, beroendet av
utbildning och tvånget att gå i skola*. [Ny utg.] Stockholm: Carlsson
ISBN: 91-7203-580-3

Pihlgren, Ann S (2011) Vad är det som ska bedömas? I Lindström, Lars, Lindberg,
Viveca & Pettersson, Astrid (red.) (2011). *Pedagogisk bedömning: att dokumentera,
bedöma och utveckla kunskap*. 2., uppdaterade uppl. Stockholm: Stockholms
universitets förlag
ISBN: 978-91-7656-675-6

Richardson, G. (2004). *Svensk utbildningshistoria – skola och samhälle förr och nu*. 7
uppl. Lund: Studentlitteratur.
ISBN: 91-44-03600-0

Ritzer, George (2009). *Sociologisk teori*. 1. uppl. Malmö: Liber
Tillgänglig på Internet: <http://www.liber.se/elabbet>
ISBN: 978-91-47-08963-5

Skolverket (2012 A) *Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda
och åtgärda frånvaro i skolan: för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan,
sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan*. Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2846>
ISBN: 978-91-87115-73-8

Tholin, Jörgen (2006). *Att kunna klara sig i okänd natur: en studie av betyg och
betygskriterier - historiska betingelser och implementering av ett nytt system*. Diss.

Göteborg : Göteborgs universitet, 2006

ISBN: 91-628-6928-0

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm, Elanders Gotab AB

Tillgänglig på Internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

ISBN: 91-7307-008-4

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

ISBN: 91-44-01302-7

Digitala källor

Folkpartiet (2006) Pressmeddelande *Ordning i betyget*

Tillgänglig på Internet:

http://www.folkpartiet.se/FPTemplates/ListPage_48034.aspx (Besökt 2012-10-10)

Folkpartiet (2010) *Rapport Tryggare Skola*

Tillgänglig på Internet:

http://www.folkpartiet.se/ImageVault/Images/id_11545/scope_0/ImageVaultHandler.aspx (Besökt 2012-10-10)

Kristdemokraterna (2011) *Skola*

Tillgänglig på Internet: <http://kristdemokraterna.se/VarPolitik/Politikomraden/Skola>
(Besökt: 2012-10-10)

Nationalencyklopedin (2012) Sökord: Ordningsbetyg, Ordningsomdöme, Katekes, Testimonium

<http://www.ne.se>

Regeringen (2011) Pressmeddelande

Tillgänglig på Internet: <http://regeringen.se/sb/d/14063/a/168247> (Besökt 2012-10-10)

Riksdagen (2010) Gymnasieförordningen (2010:2039) Kap 13, 23§
Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Gymnasieforordning-20102039_sfs-2010-2039/?bet=2010:2039#K13

Riksdagen (2010) Skollag (2010:800) Kap 5, 6§, 22§. Kap 10, 13§, 15§
Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/?bet=2010:800#K5

Riksdagen (2011) Skollag (2011:185) Kap 6, 12§. Kap 8, 9§.
Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skolforordning-2011185_sfs-2011-185/#K6

Skolverket (2010) Pressmeddelande.
Tillgänglig på internet: http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/arkiv_pressmeddelanden/2010/storabrister-i-skriftliga-omdomen-1.97494 (Besökt 2012-11-15)

Skolverket (2011) *Kunskapsbedömning i skolan - praxis, begrepp, problem och möjligheter*
Tillgänglig på internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2660> (Besökt 2012-11-15)

Skolverket (2011) *Skolverkets föreskrifter om betygskatalog*
Tillgänglig på internet: <http://www.skolverket.se/skolfs?id=2264> (Besökt, 2012-11-22)

Skolverket (2012 B) *Skriftliga omdömen i grundskolan,*
Tillgänglig på internet: <http://www.skolverket.se/kursplaner-och-betyg/fragor-och-svar-om-betyg/2.4976/skriftliga-omdomen-i-grundskolan-1.144135> (Besökt, 2012-11-22)

Riksdagsmotioner

Motion 1990/91:Ub295, Betyg i ordning och uppförande (m)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Ovriga-dokument/Ovrigt-dokument/Betyg-i-ordning-och-uppforande_GE02Ub295/?text=true

Motion 2001/02:Ub265, Ordning och uppförande (m)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Ordning-och-uppforande_GP02Ub265/?text=true

Motion 2001/02:Ub342, Betyg (kd)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Betyg_GP02Ub342/?text=true

Motion 2003/04:Ub341, Betyg och arbetsro i skolan (kd)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Betyg-och-arbetsro-i-skolan_GR02Ub341/?text=true

Motion 2004/05:Ub390, Grundskolan (m)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Grundskolan_GS02Ub390/?text=true

Motion 2005/06:Ub260, Trygghet och studiero i skolan (m)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Trygghet-och-studiero-i-skolan_GT02Ub260/?text=true

Motion 2005/06:Ub345, Läraryrket (fp)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Lararyrket_GT02Ub345/?text=true

Motion 2005/06:Ub444, Arbetsro i skolan (kd)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/mot-200506Ub444-Arbetsro-i-s_GT02Ub444/?text=true

Motion 2005/06:Ub535, Arbetsro och trygghet i skolan (kd)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Arbetsro-och-trygghet-i-skolan_GT02Ub535/

Motion 2005/06:Ub587, Grundskolan (kd)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Grundskolan_GT02Ub587/

Motion 2006/07:Ub263, Uppgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning (mp)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Utgiftsomradena-15-Studiestod-_GU02Ub263/?text=true

Motion 2006/07:Ub254, Elevers rätt, inflytande och integritet (mp)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Elevers-ratt-inflytande-och-i_GU02Ub254/?text=true

Motion 2007/08:Ub524, Ordningsbetyg i skolan (s)

Finns tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Motioner/Ordningsbetyg-i-skolan_GV02Ub524/?text=true

Bilagor

Bilaga 1 - Begreppslista

Betygskatalog

I betygskatalogen antecknas elevernas betyg och detta är viktigt med tanke på elevernas rättsäkerhet. Betygskatalogen ska innehålla:

1. Skolkod
2. Skolform
3. Namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen
4. Namn på eleven och elevens personnummer
5. Namn och titel på den som har beslutat om betyg
6. Namn på klass eller motsvarande, och i förekommande fall (Skolverket.se)
7. Namn på program och studieväg i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan¹³⁶

Katekesförhör

Katekes är en samling texter inom kristendomen som Martin Luther skapade under 1500-talet. Katekesen delades in i två typer. Luthers stora katekes som främst användes av präster samt Luthers lilla katekes som sågs som ett läromedel för skoleleverna. Katekesförhör var ett förhör som grundade sig i Luthers lilla katekes.¹³⁷

Ogiltig frånvaro

När en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan utan giltigt skäl uteblir från skolans obligatoriska verksamhet klassas det som ogiltig frånvaro. Vid ogiltig frånvaro är rektorn skyldig att samma dag informera elevens vårdnadshavare.¹³⁸

Ordningsbetyg

Elever fick betyg i deras uppförande och ordning och detta betyg var inte ämnesbundet och kunskapsmässigt. Betygsskalan var tvågradig där B stod för iakttagit ordning och C stod för brustit i ordning. Betygsskalan blev år 1933 tregradig

¹³⁶ Skolverket, 2011

¹³⁷ Ne.se

¹³⁸ Skolverket, 2012 A, s 10

och följer nedan:

A= Mycket gott

B= God

C= Mindre god ¹³⁹

Ordningsomdöme

Ordningsomdöme är ett hjälpmedel som vissa skolor använder sig av. Omdömet handlar om en elev där läraren talar om hur denna anser att eleven uppför sig.¹⁴⁰

Skriftligt omdöme

Det skriftliga omdömet ska hjälpa lärarna att redovisa elevers kunskapsutveckling. Den ska beskriva elevens utveckling av deras studier, innehålla den information som behövs för att se vilka mål eleven uppnår respektive inte uppnår och vilka stödåtgärder som har satts in. Elevens kunskaper ska stå i centrum i det skriftliga omdömet. Omdömet ska även ses som en viktig information för elevens kommande personal på gymnasiet, detta för att eleven ska få kompletterande stöd så snabbt som möjligt för att nå minst godkänt.¹⁴¹

Testimonium

Ett intyg eller betyg i kyrkligt sammanhang vid 1600-talet.¹⁴²

¹³⁹ Ne.se

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Skolverket, 2012 B

¹⁴² Ne.se

Bilaga 2 - Missiv

Hej!

Vi heter Niklas och Albin och är två lärarstudenter som läser sista terminen på Kristianstad högskola. Just nu håller vi på att skriva ett examensarbete som handlar om hur aktiva lärare i den senare delen av grundskolan och gymnasieskolan uppfattar och ser på ämnet angående disciplinär bedömning i skolan.

Som blivande lärare och kollegor skulle vi vilja undersöka vad Du har för relation och tankar kring införandet av ogiltig frånvaro i terminsbetyget respektive utdrag ur betygskatalogen. Vi vill även undersöka vad Du tänker om ett eventuellt införande av ordningsomdöme och betyg i ordning och uppförande samt vilka för- och nackdelar detta kan medföra.

Av denna anledning skulle vi vilja att Du deltar i vår intervjuundersökning baserad på frågor kring Din inställning och relation till ämnet i fråga. Du kommer givetvis att vara helt anonym och Ditt namn kommer inte att användas i uppsatsen. All information vi får kommer att behandlas konfidentiellt, det vill säga att ingen kommer att få reda vad just Du har sagt. Om det är någon fråga som känns obekvämt går vi vidare till nästa fråga, och om Du någon gång under intervjun vill avbryta så gör vi självklart det. Om det skulle vara så att Du ångrar din medverkan i efterhand utesluter vi din intervju från undersökningen.

Under intervjun kommer vi att använda oss av ljudupptagning, detta för att vi lättare ska kunna komma ihåg vad som sagts och för att undvika feltolkningar. Intervjuerna beräknas ta cirka 30-40 minuter.

Kommer du på några frågor före eller efter undersökningen kan du kontakta oss.

Vi vore tacksamma om Du vill ställa upp.
Tack på förhand!

Mvh
Albin M. Hartsner och Niklas Larsson

Jag har tagit del av ovanstående information och ställer upp på en intervju

**Ort, datum och
underskrift:** _____

Bilaga 3 - Intervjufrågor

1. Öppning

- 1.1 Ålder & Kön
- 1.2 Hur länge har du undervisat?
- 1.3 Vilka ämnen undervisar du i?
- 1.4 Vilka ämnen ingår i din utbildning?
- 1.5 Vilken skola gick du din utbildning?
- 1.6 Vilket år tog du examen?
- 1.7 Har du fått någon fortbildning?
- 1.8 Vilken slags fortbildning skulle du vilja ha?

2. Mer specifika frågor

- 2.1 Vilka ordningsfrågor och problem är mest påtagliga i skolan och hur har detta förändrats under Din tid som verksam lärare?
- 2.2 Vad anser Du om fostrandet i relation till skolan? Hur ställer du dig till denna roll? Hur är detta relaterat till Ditt ämne?
- 2.3 Vilka ordningsregler gäller i skolan i allmänhet? Och hur ser Du på detta?
- 2.4 Har du ordningsregler i Din undervisning? Vilka? Varför inte?
- 2.5 Vilka ordningsregler har skolan Du arbetar på?

3. Övergripande frågor

- 3.1 Vad anser Du om betyg/bedömning i uppförande? Vad ska ett sådant betyg/omdöme innehålla?
- 3.2 Som pedagog, vad ser Du för fördelar respektive nackdelar med ett ordningsbetyg?
- 3.3 Finns det andra metoder som är lämpligare för att skapa ordning och reda? Har Du Några förslag?
- 3.4 Hur tror du att relationen mellan dig och eleverna förändras eller påverkas i och med ett eventuellt införande av ett ordningsbetyg?
- 3.5 Hur tror du att ett ordningsbetyg kan påverka elever beroende på deras olika bakgrunder (såsom kön, klass eller etnicitet)?
- 3.6 Hur ser du på huruvida elevers uppförande kan påverka deras betyg i ett ämne? Finns ett dolt ordningsbetyg?
- 3.7 Skulle ett införande av ordningsomdöme eller betyg i ordning och uppförande förändra kunskapsnivån i skolan? Hur i så fall?
- 3.8 Skulle återinförandet av ordningsomdöme eller betyg i ordning och uppförande påverka samhället? Hur?
- 3.9 Något övrigt Du vill tillägga?

Bilaga 4 - Presentation av respondenterna

Anna är fyllda 33 år och har undervisat i tio år. Hon undervisar i matematik och naturkunskap i årskurserna sex till nio. Anna har utbildning i matematik, naturkunskap och med idrott och hälsa som tillval. Hon tog lärarexamen år 2003 och har även bott utomlands i tre år. Anna har fått välja sina fortbildningar själv och valen har fallit inom de ämnena hon undervisar i. Hon vill gärna ha mer fortbildning inom ämnena med nya tips och idéer och även fortbildningar inom It-tekniken.

Cecilia är 50 år och undervisar på gymnasiet i dagsläget i ämnena, Idrott & Hälsa, Idrott & Hälsa Specialisering, Kommunikation, Pedagogiskt ledarskap och Idrottspsykologi. Hon har varit undervisande lärare i 25 år och ämnena hon är utbildad i är Idrott & Hälsa från särskola till högskola samt att hon på fritiden läst till kommunekolog. Hon är relativt ofta på fortbildningar som både hon och skolan står för ekonomiskt. Även Cecilia har blivit bedömd i ordning och uppförande men förträngt de åren av sin skolgång.

Johnny är 56 år och har undervisat sedan 1984, det vill säga 28 år. Han undervisar i svenska, engelska och filosofi vilka han även är behörig i. I dag undervisar Johnny på en gymnasieskola och han har fått en del fortbildning av skolan inom sina språkämnen. Han kommenterade även att han skulle vilja ha mer fortbildning i sina språkämnen, men att skolans resurser ofta begränsade denna möjlighet. Johnny har i sin barndom blivit betygsatt i ordning och uppförande men har inga direkta minnen om hur han upplevde det.

Magdalena är 43 år och har undervisat i 18 år. Hon är utbildad lärare i matematik, de naturorienterande ämnena och bildkunskap. Magdalena har tidigare arbetet på ett pedagogiskt center och i dag arbetar hon i grundskolans senare år, årskurs sex till nio. Magdalena försöker gå så många fortbildningar hon kan och önskar fortbildning inom dator- och mobiltelefon teknik för att hänga med i IT-samhällets utveckling.

Nils är fyllda 53 år och har undervisat sedan 1997 på gymnasiet, och tog lärarexamen 1999. Innan dess arbetade Nils som lärare på kvällskurser, folkuniversitet och

medborgarskolor. Han undervisar i fotografisk bild och ett språkämne och de fortbildningar han fått har varit inom mediaämnena. Nils önskar mer fortbildning inom didaktik och pedagogik. I det landet Nils bodde i under en del av sin uppväxt fick eleverna betyg i ordning och uppförande.

Peter är 52 år och har undervisat i 17 år och är just nu verksam på en gymnasieskola. Innan dess jobbade Peter på folkhögskola. De ämnen han undervisar i är journalistiska ämnen inom media samt pedagogiskt ledarskap, och har läst dessa ämnen på två olika högskolor. Peter har läst en del fortbildningar inom metodik och pedagogik och fortbildning inom sina ämnen har han fått bekosta själv. Då Peter är född på 1960-talet har han själv fått uppleva att bli bedömd i ordning och uppförande.

Simon är 29 år och undervisar på högstadiet i ämnena Engelska & Idrott. Han har varit verksam i skolans verksamhet i sex år och han är utbildad i engelska och idrott & hälsa. Han har varit på några fortbildningar men önskar att han får möjlighet att gå på fler, framförallt inom området bedömning.